

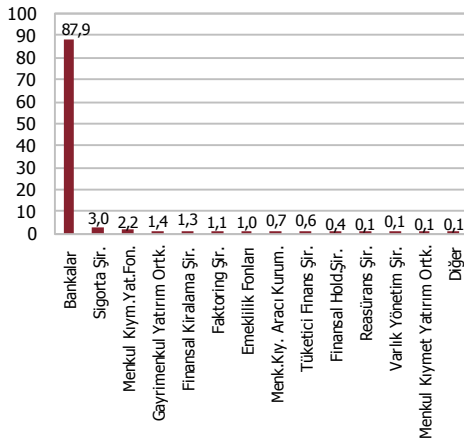
III. BANKACILIK SEKTÖRÜ GELİŞMELERİ VE RİSKLER

Küresel krizin uluslararası finans piyasalarındaki etkileri devam ederken Türk bankacılık sektörü sağlamlığını ve güçlü yapısını korumaktadır. Ülkemizde uygulanan esnek para politikası, sıkı maliye politikası ve alınan diğer tedbirlerin etkisiyle iç ve dış talep arasındaki dengelenmeye bağlı olarak kredilerin yıllık artış hızı finansal istikrar açısından makul seviyelerde gerçekleşmektedir. Ağırlıklı olarak orta-uzun vadeli ve TL cinsinden kullanılan kredilerin finansmanında temel olarak mevduat kullanılmakta olup, 2012 yılı ilk çeyreğinde döviz tevdiat hesaplarındaki ve bankalarca ihraç edilen menkul kıymetlerdeki artışın yanı sıra bankaların dağıtılmayan dönem kârları nedeniyle yedek akçelerde gözlenen yükseliş dikkat çekmektedir. Ayrıca, bankalar uluslararası finansal piyasalardan kaynak sağlama konusunda sorun yaşamamaktadır. Ulusal ve küresel finansal piyasalara ilişkin gelişmeler doğrultusunda bankacılık sektörünün kârlılık performansı 2011 yılında sınırlı bir gerileme göstermesine karşın, 2012 yılı ilk çeyreğinde yeniden yükseliş eğilimine girmiştir. Aktif kalitesi açısından sağlam yapısını korumakta olan ülkemiz bankacılık sektörünün sermaye yeterlilik rasyosunda 2012 yılı ikinci yarısından itibaren Basel-II/2,5 uygulanması ile birlikte sınırlı bir gerileme yaşanması beklenmektedir. Bankacılık sektörü sermaye yeterliliği açısından birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeye göre sağlam yapısını korumaktadır.

Ağırlıklı olarak bankacılık sektöründen oluşan Türk finans sektörü 2011 yılında da büyümesini sürdürmektedir. Türk finans sektörünün bilanço tutarı 2010 yılı sonuna göre yüzde 20,3 büyüyerek, 2011 yılı sonunda 1.385 milyar TL'ye ulaşmış, GSYH'ye oranı ise yüzde 106,9 olarak gerçekleşmiştir (Grafik III.1).

Finans sektörünün en büyük kısmını yüzde 87,9 payı olan bankacılık sektörü oluşturmakta olup, sektörün payı sözü geçen dönemde 0,5 puan artmıştır. Bankacılık sektörünün toplam varlıkları, 2011 yılı Aralık ayında bir önceki yıl sonuna göre nominal yüzde 21, reel yüzde 9,5 artarak 1.218 milyar TL'ye yükselmiştir. Böylece 2010 yılı sonunda yüzde 91,6 olan bankacılık sektörünün bilanço büyüklüğünün GSYH'ye oranı 2011 yılı sonunda yüzde 94'e yükselmiştir. 2012 yılı Mart döneminde ise sektörün aktif büyüklüğü 1.229 milyar TL olarak gerçekleşmiştir (Grafik III.2). Türk bankacılık sektörünün GSYH içindeki payı, 2010 yılı itibarıyla yüzde 350 olan AB27 ortalamasının altında bulunmakta olup, sektörün büyüme potansiyeline işaret etmektedir (Tablo III.1).

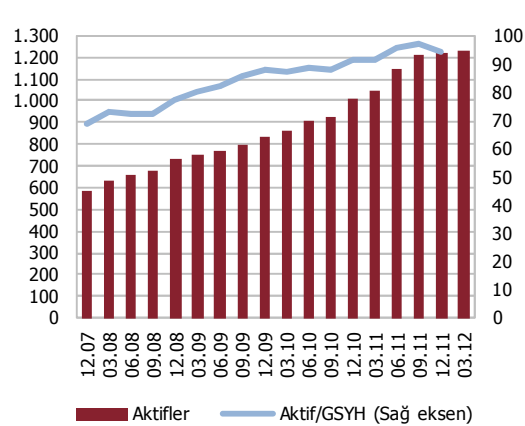
Grafik III.1. Finansal Sektörün Bilanço Büyüklüğünün Dağılımı (%)^{1,2}

Kaynak: BDDK – TCMB, TSPAKB, SPK, TSRSB

(1) Gayrimenkul Yat.Ort. ve Gir.Ser.Yat.Ort. verisi Eylül 2011; Portföy Yön.Şti ve Menkul Kıymet Yat. Ort. Verileri ise Ekim 2011 dönemine aittir.
(2) Diğer başlığı altında KGF, girişim ser. yat. ort. ve portföy yön. şir. verisi bulunmaktadır.

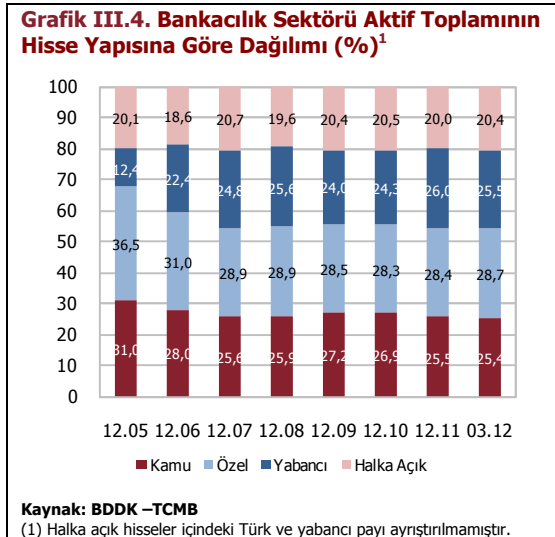
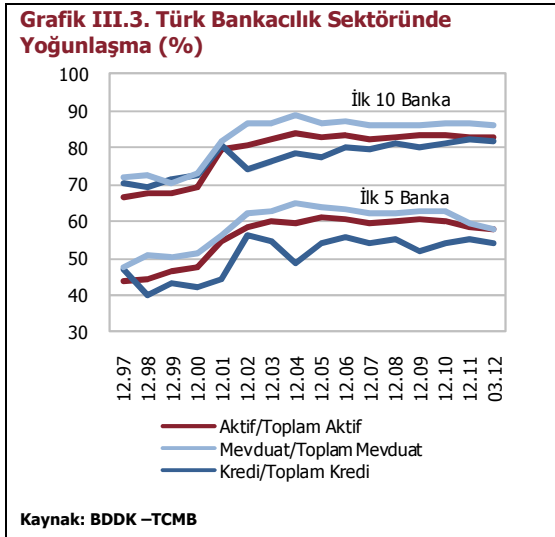
Grafik III.2. Bankacılık Sektörünün Gelişimi (Milyar TL, %)

Kaynak: BDDK – TCMB, TÜİK

Bankacılık sektöründe 2012 yılı Mart ayı itibarıyla faaliyet gösteren 48 bankanın aktif büyüklüğüne göre ilk 5'inin sektör payı yüzde 57,7, ilk 10'unun payı ise yüzde 83,1'dir. Kalem bazında yoğunlaşma büyük ölçüde mevduatlarda gözlenirken, kredilerde daha düşüktür (Grafik III.3). AB ülkeleriyle karşılaştırıldığında, 2010 yılı itibarıyla ülkemiz ilk 5 bankanın toplam aktifler içindeki payı bakımından orta sıralarda yer almaktadır (Tablo III.1).

Sektörde ödenmiş sermayedeki paylar esas alındığında, yabancı hissedarların aktif büyüklüğü içindeki payı, 2012 yılı Mart ayı itibarıyla yüzde 25,5 olarak gerçekleşmiştir. Öte yandan, Merkezi Kayıt Kuruluşu verilerine göre, yüzde 17,1 olan halka açık paylar içindeki yabancı payları da eklendiğinde bankacılık sektöründeki yabancı payı yüzde 42,6'ya ulaşmaktadır (Grafik III.4). 2010 yılı itibarıyla bankacılık sektöründeki yabancı payı AB ülkelerinde ortalama olarak yüzde 25,4'tür. Türk bankacılık sektöründeki yabancı payı pek çok Doğu ve Orta Avrupa ülkesinin altında gerçekleşmektedir (Tablo III.1).

Bankacılık sektörünün derinlik ve aracılık fonksiyonlarının gelişimini gösteren, mevduatın GSYH'ye oranı 2011 yılı sonunda yüzde 54 olarak gerçekleşmiş, kredilerin GSYH'ye ve mevduata oranları ise sırasıyla yüzde 54'e ve yüzde 101'e yükselmiştir. Söz konusu oranlar, AB27'de sırasıyla yüzde 132, yüzde 190 ve yüzde 143 seviyelerinde bulunmaktadır. Ülkemiz bankacılık sektöründeki banka sayısı bakımından da AB ülkeleri ortalamasının oldukça altında bulunmaktadır (Tablo III.1).

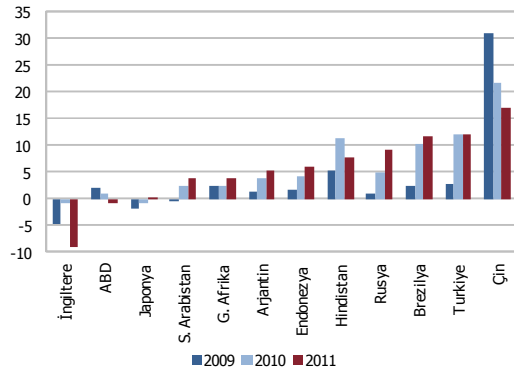
Tablo III.1. Seçilmiş Finansal Göstergelerin AB Ülkeleri ile Karşılaştırılması¹

Ülkeler	Top. Aktifler / GSYH (%)	Mevduat / GSYH (%)	Kredi / GSYH (%)	Kredi / Mevduat (%)	Top. Aktifler / Kredi Kur.Sayısı	En Büyük 5 Kredi Kur. Sektör	Kredi Kuruluşu Sayısı	Bankacılık Sektöründe Yabancı Payları (%)
Lüksemburg	2038	741	1369	185	5.620	31	146	88,1
Almanya	319	118	164	138	4.094	33	1.929	11,5
Avusturya	395	174	278	160	1.450	36	780	16,9
İtalya	178	73	124	170	3.554	39	778	17,3
İngiltere	597	197	237	120	27.166	43	375	42,8
Polonya	85	51	59	115	425	43	706	68,0
İspanya	362	191	257	134	11.299	44	337	8,7
Fransa	330	126	186	147	9.308	47	686	11,9
Romanya	66	36	42	117	1.948	53	42	81,9
Macaristan	123	65	88	135	634	55	189	58,1
Bulgaristan	105	67	83	124	1.256	55	30	85,6
İrlanda	756	165	382	232	2.412	57	489	43,8
Slovenya	156	75	121	162	2.207	59	25	27,1
Letonya	162	86	130	151	746	60	39	71,5
Çek Cum.	108	77	68	87	2.944	62	55	94,5
Danimarka	387	97	265	272	5.667	64	161	23,7
Yunanistan	217	113	159	141	7.953	71	62	20,8
Portekiz	308	134	226	169	3.323	71	160	23,6
Malta	827	316	551	174	1.947	71	26	34,6
Slovakya	82	58	56	98	1.863	72	29	100,0
Belçika	324	150	199	133	10.856	75	106	58,6
Litvanya	93	51	74	147	294	79	87	79,8
Finlandiya	258	77	107	140	1.372	84	338	71,6
Hollanda	460	216	328	152	9.336	84	290	12,7
Estonya	215	114	161	141	1.707	92	18	61,2
AB 27 Ort.	350	132	190	143	5.228	-	304	25,4
Türkiye - 2010	92	56	50	88	10.026	60	49	24,3
Türkiye - 2011	94	54	54	101	10.381	58	48	26,0

Kaynak: BDDK –TCMB, Eurostat, ECB

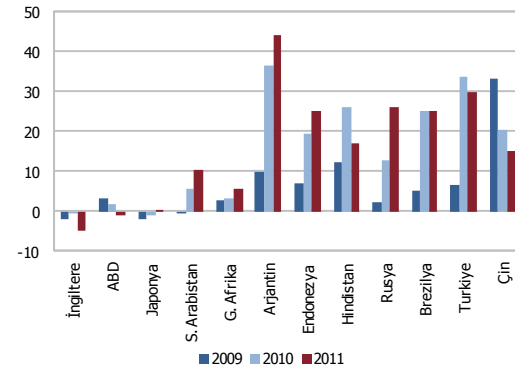
(1) Tabloda AB ülkelerinin 2010 yılı verileri yer almaktadır

Küresel finansal piyasalarda kırılmalıkların sürmesi nedeniyle kredi artışı birçok ülkede ivme kaybetmiştir. Yerel ve küresel finansal piyasalardaki gelişmelere paralel olarak ABD, İngiltere ve Japonya'da kredi artışının yurt içi hasılaya oranı 2011 yılında da daralmaya devam ederken, söz konusu oran gelişmekte olan ülkelerde ivme kaybetmekle birlikte yüksek seyretmektedir (Grafik III.5, Grafik III.6).

Grafik III.5. Kredi Artışı / GSYH (%)¹

Kaynak: IMF, IFS

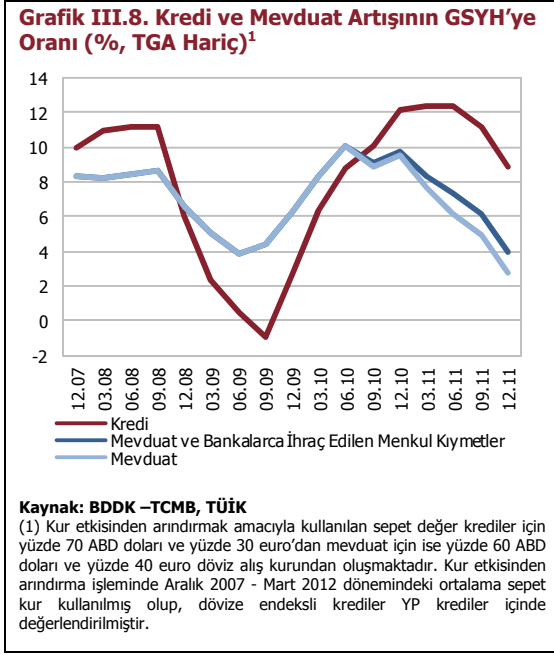
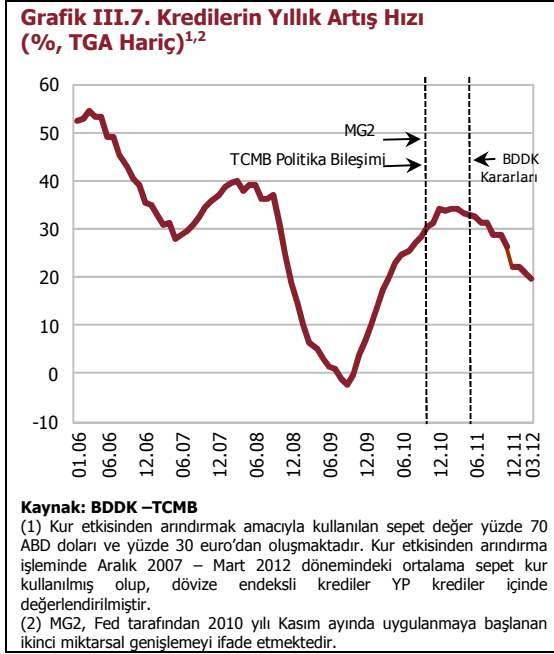
(1) Genel olarak 2011 yılı sonu olmak üzere, IMF - IFS veritabanında yer alan en güncel veriler kullanılmıştır.

Grafik III.6. Kredilerin Yıllık Değişimi (%)¹

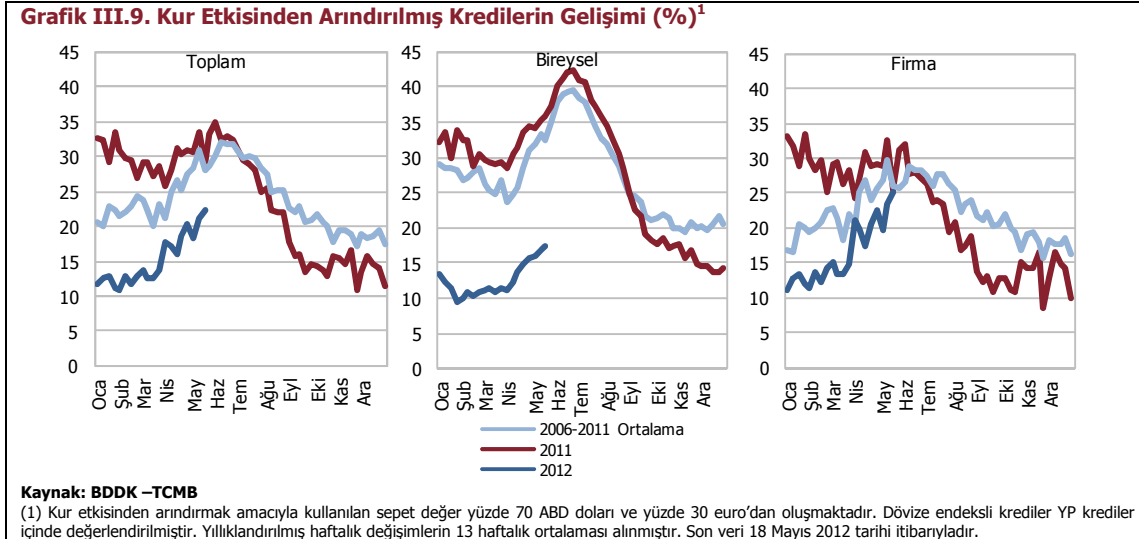
Kaynak: IMF, IFS

(1) Genel olarak 2011 yılı sonu olmak üzere, IMF - IFS veritabanında yer alan en güncel veriler kullanılmıştır.

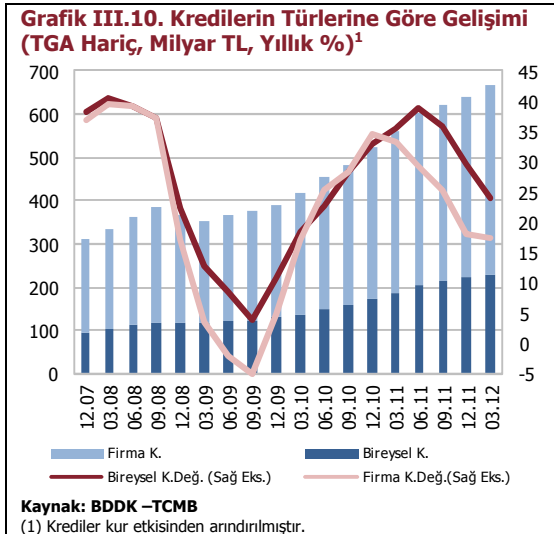
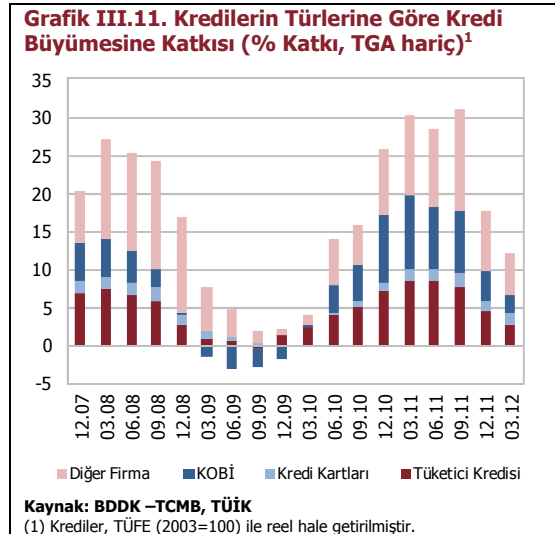
Ülkemizde uygulanan esnek para politikası, sıkı maliye politikası ve otoritelerce alınan diğer tedbirlere bağlı olarak kredi büyümesi finansal istikrar açısından istenilen seviyelerde gerçekleşmiştir. Küresel ekonomiye ilişkin kırılganlıkların devam etmesi ve ülkemiz otoritelerince alınan tedbirler sonucunda kur etkisinden arındırılmış kredilerin yıllık artış hızı 2011 yılı sonunda yüzde 22 olarak gerçekleşmiştir. Yurt içi ve yurt dışı talep arasındaki dengelenmenin devam etmesine paralel olarak 2012 yılında da kredi artışının makul seviyelerdeki seyrini sürdürmesi beklenmektedir (Grafik III.7). 2011 yılı ikinci yarısında kredi artış hızında gözlenen yavaşlamaya paralel olarak kredi artışının GSYH'ye oranında süregelen gerileme de devam etmiştir (Grafik III.8).

Arzu edildiği şekilde tüketici kredileri sınırlı bir artış gösterirken, kredi büyümesi temel olarak firma kredilerinden kaynaklanmaktadır. Kredi artış hızının kontrol altına alınmasına yönelik olarak alınan tedbirler ve sıkılaştırıcı para politikası sonucunda kredilerin artış hızı, geçen yılın ve geçmiş dönem ortalamalarının altında seyretmekle, birlikte mevsimselliğin de etkisiyle son dönemde bir miktar artış göstermiştir. Kur etkisinden arındırılmış toplam kredilerin yıllıklandırılmış artış hızı 2012 yılı Mayıs ayı ortasında yüzde 22,4 olarak gerçekleşmiştir. Firma kredilerinde stok artırımını, işletme sermayesi ile borcun yeniden yapılandırılması gibi finansman ihtiyacının yanı sıra, son dönemde hızlanan ihracat reeskont kredisi uygulamasının da etkisiyle artış hızlanmış olup, Mayıs ayının ortası itibarıyla kur etkisinden arındırılmış firma kredileri artış hızı yüzde 25,1 olarak gerçekleşmiştir. Bireysel kredilerindeki yıllıklandırılmış artış hızı ise aynı dönemde yüzde 17,4 olmuştur (Grafik III.9).

Grafik III.9. Kur Etkisinden Arındırılmış Kredilerin Gelişimi (%)¹

Tüketici kredilerinin büyümeye olan katkısı belirgin bir şekilde azalmaktadır. 2012 yılı ilk çeyreğinde yılsonuna göre kur etkisinden arındırılmış toplam kredi hacmi yüzde 4,5, firma kredileri yüzde 5,4 ve bireysel krediler ise yüzde 2,7 artmıştır (Grafik III.10). 2012 yılı Mart ayında toplam kredilerdeki yıllık reel yüzde 12,2 artışın 2,4 puanı KOBİ kredilerinden, 5,7 puanı diğer firma kredilerinden ve 2,7 puanı tüketici kredilerinden kaynaklanmaktadır (Grafik III.11). 2011 yılı Haziran ayında BDDK tarafından alınan önlemler sonrasında özellikle tüketici kredilerinin büyümeye olan katkısının diğer kredi türlerine göre hızlı bir şekilde azaldığı gözlenmektedir.

Grafik III.10. Kredilerin Türlerine Göre Gelişimi (TGA Hariç, Milyar TL, Yıllık %)¹**Grafik III.11. Kredilerin Türlerine Göre Kredi Büyümesine Katkısı (% Katkı, TGA hariç)¹****Kutu III.1. Banka Kredilerine İlişkin Anketler**

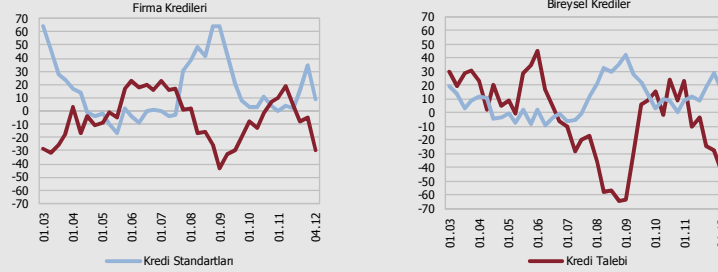
Kredi anketleri, kredi piyasasındaki arz ve talep koşullarını değerlendirmek amacıyla birçok ülke merkez bankası tarafından yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu kapsamda Fed, AMB ve TCMB tarafından yayımlanan kredi anketleri ABD'de, Avrupa bölgesinde ve ülkemizde kredi standartlarının ve talebinin hangi nedenlerle ne yönde değişim gösterdiğine işaret etmekte olup, kredi piyasasına dair algılamaların hangi yönde olduğuna ilişkin bilgi sağlamaktadır.

AMB tarafından yayımlanan "The Euro Area Bank Lending Survey"e göre 2011 yılı ikinci yarısından itibaren tekrar artmaya başlayan özel kesime kullanılan kredi standartlarındaki sıkılaştırma, 2012 yılı ilk çeyreğinde önemli ölçüde azalmıştır. Bu gelişimde, genel ekonomik aktiviteye dair beklentilerdeki, bankaların likidite pozisyonlarındaki ve

finansman maliyetindeki iyileşme etkili olmuştur. Bireysel kredilerin standartlarındaki sıkılaştırmanın azalmasında ise fonlama maliyetinin yanı sıra, genel ekonomiye dair beklentilerdeki iyileşmeler belirleyici olmuştur.

2012 yılı ilk çeyreğinde standartlardaki sıkılaştırmanın azalmasına karşın, özel kesim kredi talebindeki gerileme hızlanmıştır. İşletme kredilerindeki talep azalışında temel olarak sabit yatırımlara ilişkin finansman ihtiyacındaki azalma etkili olurken, bireysel kredi talebindeki gerilemede ise tüketici güveninin azalması ve emlak sektörüne ilişkin olumsuz beklentiler belirleyici olmuştur.

Grafik 1. Euro Alanındaki Kredi Standartları ve Talebi (Yüzde)^{1,2}

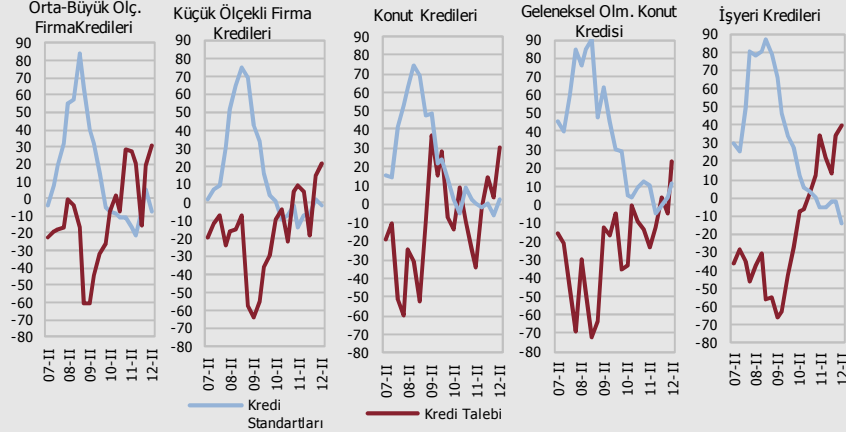
Kaynak: ECB Bank Lending Survey, Nisan 2012

1) Kredi standartlarının negatif olması standartların gevşediğine, kredi talebinin pozitif olması ise kredi talebinin arttığına işaret etmektedir.

2) Bireysel kredi talebi konut kredilerine ilişkindir.

Fed tarafından kredi piyasasına ilişkin hazırlanan anket sonuçlarına göre ise bankalar son dönemde kredi standartlarını gevşetirken, kredi talebinde de artış yaşanmıştır. Firma kredi standartlarındaki gevşemede sektördeki rekabet baskısının artması ve ekonomik görünüme ilişkin olumlu beklentiler etkili olurken, kredi talebindeki artışta stok artırımını, sabit yatırım ve birleşme/devralmalar ile banka dışı kaynakların kullanımının azalması nedeniyle doğan finansman ihtiyacı belirleyici olmuştur. Son dönemde firmaların işyeri alımına ilişkin konut kredisi standartlarında gevşeme yaşanırken, bireylerin konut alımına ilişkin kredi standartlarında sıkılaştırma gözlenmektedir. Diğer taraftan, konut sektörüne ilişkin kredi talebindeki artış devam etmektedir.

Grafik 2. ABD'de Kredi Standartları ve Talebi (Yüzde)¹

Kaynak: Fed, Senior Bank Loan Officer Survey on Bank Lending Practices

1) Kredi standartlarının negatif olması standartların gevşediğine, kredi talebinin pozitif olması ise kredi talebinin arttığına işaret etmektedir.

Ülkemizde ABD kredi piyasasına benzer gelişmeler yaşanmakta olup, Banka Kredileri Eğilim Anketi'ne göre ülkemizde firma kredileri standartlarında 2010 yılı ikinci çeyreğinden bu yana sıkılaştırma eğilimi sürerken, 2012 ilk çeyreğinde standartlardaki sıkılaştırmanın yerini sınırlı da olsa gevşemeye bıraktığı gözlenmektedir. Finansman maliyetleri, rekabet baskısı ve teminatlara ilişkin riskler standartları sıkılaştırıcı yönde etkilerini sürdürürken, iktisadi faaliyete dair risklere ilişkin algılamaların iyileşmesi standartlardaki sıkılaştırıcı etkinin azalmasına rol oynamıştır. Ancak, kısa vadeli kredilere ilişkin sıkılaştırma eğilimi bu dönemde de devam etmiştir.

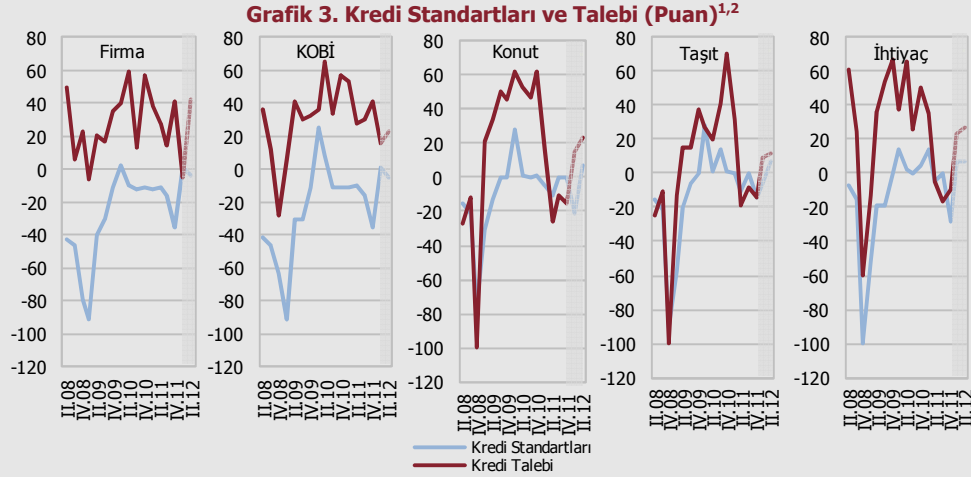
Büyük işletmelere uzun vadeli olarak kullanılan krediler başta olmak üzere, firma kredileri talebinde 2012 yılı ilk çeyreğinde daralma yaşanmıştır. Öte yandan, KOBİ kredileri talebinde sınırlı da olsa artış devam etmektedir. Stok artırımını ve işletme sermayesi gereksinimi ile borcun yeniden yapılandırılmasına dair finansman ihtiyacı kredi talebini artırırken, işletmelerin finansman ihtiyaçlarını iç finansman yoluyla karşılama eğilimi kredi talebinin

azalmasındaki temel etken olmuştur.

Bireysel krediler açısından ise emlak piyasasına ilişkin beklentilerin kötüleşmesi nedeniyle konut kredi standartlarında ve iktisadi faaliyete dair beklentilerin zayıflaması nedeniyle taşıt kredilerinde standartların sıkılaştırılmaya devam edildiği, ihtiyaç kredilerinde ise diğer bankaların rekabet baskısı nedeniyle standartlarda gevşeme yaşandığı gözlenmektedir.

2011 yılı ikinci çeyreğinde gerilemeye başlayan bireysel kredi talebi ise 2012 yılı ilk çeyreğinde tüketici güveninin ve finansman ihtiyacının artması nedeniyle yükselmeye başladığı görülmektedir.

2012 yılı ikinci çeyreğinde bankalar işletme kredileri için standartların sıkılaştırılmasını, tüketici kredileri standartlarının ise gevşetilmesini beklemektedir. Kredi talebi açısından ise beklentiler gerek firma kredilerinde gerek bireysel kredilerde artış yaşanması yönündedir.

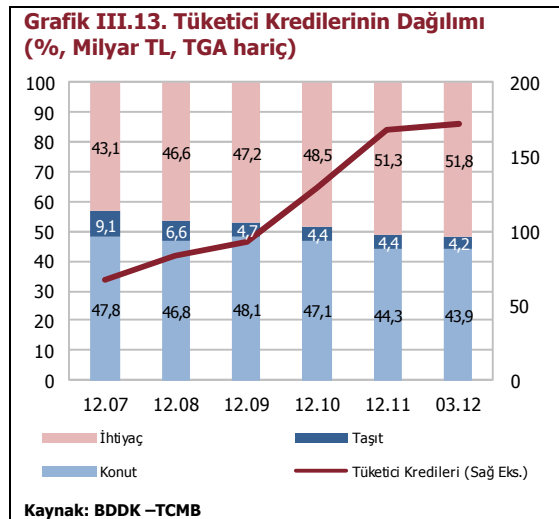
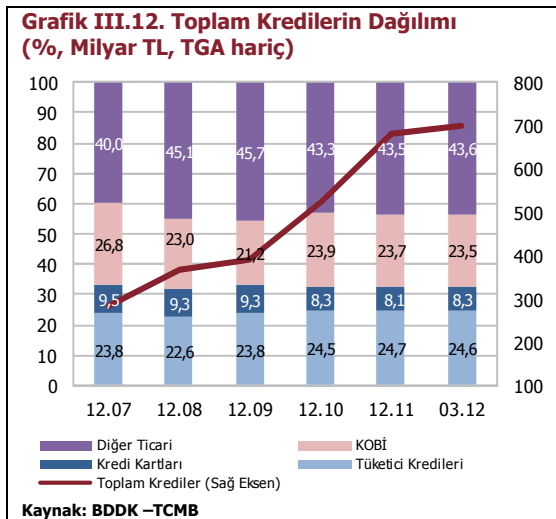

Kaynak: TCMB Banka Kredileri Eğilim Anketi

1) 2012 yılı ikinci çeyreğine ilişkin veriler gelecek üç aya ilişkin beklentilerdir.

2) Kredi standartlarının negatif olması standartların sıkılaştırılmasına, kredi talebinin pozitif olması ise kredi talebinin arttığına işaret etmektedir.

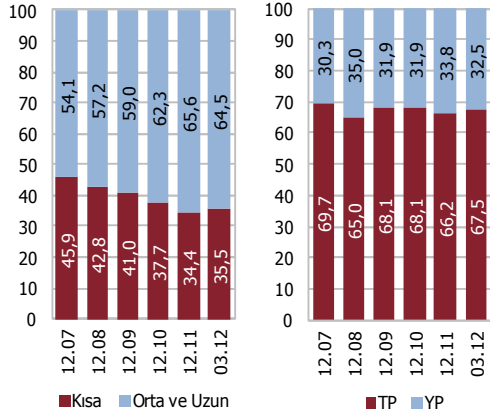
2012 yılının ilk çeyreğinde kredi portföyünün türler itibarıyla dağılımda belirgin bir değişim gözlenmemiştir. İhtiyaç kredilerine ilişkin alınan tedbirler sonucunda söz konusu kredilerin artış hızı ivme kaybetmekle birlikte konut ve taşıt kredilerinin üzerinde gerçekleşmiş, bu nedenle ihtiyaç kredilerinin toplam tüketici kredileri içindeki payında 0,5 puanlık artış yaşanmıştır (Grafik III.12, Grafik III.13).

Krediler ağırlıklı olarak orta-uzun vadeli ve TL cinsinden yapısını korumakta olup, bu gelişme kredi riskinin yönetimi açısından olumlu olarak değerlendirilmektedir. 2011 yılı son çeyreğinden bu yana yabancı para kredilerin payında gözlenen değişimin döviz kurlarında gözlenen

hareketlilikten kaynaklandığı dikkat çekmekte olup, kur etkisinden arındırıldığında kredilerin para cinsi kompozisyonunda önemli bir değişiklik gözlenmemektedir. Aynı dönemde orta ve uzun vadeli kredilerin payında sınırlı bir gerileme gerçekleşmiştir (Grafik III.14). Ülkemiz bankacılık sisteminin kredi portföyündeki döviz cinsinden kredilerin payı diğer ülkelere göre ortalama bir değer almıştır (Grafik III.15).

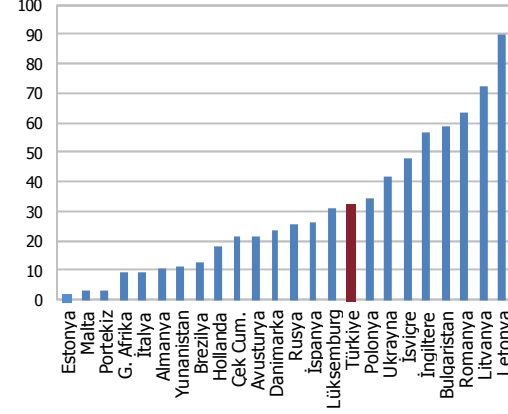
Grafik III.14. Kredilerin Vade ve TP/YP Kompozisyonu (%)^{1,2}

Kaynak: BDDK –TCMB

- (1) Dövizle endeksli kredilerin YP kredilerin içerisinde yer almaktadır.
(2) Kısa vade, 1 yıldan kısa vadeyi ifade etmektedir.

Grafik III.15. YP Krediler (% Toplam Krediler)^{1,2}

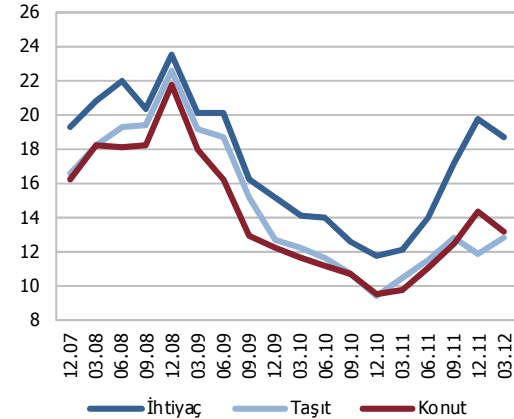
Kaynak: IMF-Financial Soundness Indicators, BDDK –TCMB

- (1) Genel olarak 2011 yılı son çeyreği olmak üzere, FSI veri tabanında yer alan en güncel veriler kullanılmıştır.
(2) Türkiye verisi Mart 2012 itibarıyla DEK dahil YP kredilerin toplam krediler içindeki payını ifade etmektedir.

Sıkı para politikası çerçevesinde kredi faizleri görece olarak yüksek seyretmektedir.

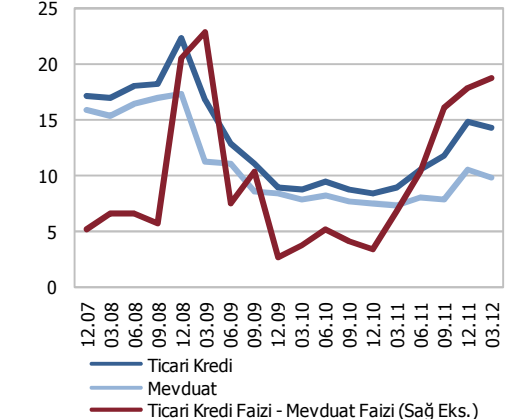
2011 yılında kredi artış hızının makul seviyelere çekilebilmesi için maliyet artırıcı yönde alınan tedbirlere ve küresel finansal piyasalardaki belirsizliğin artmasına paralel olarak kredi faizleri genel olarak artan bir seyir izlemiştir. 2012 yılı ilk çeyreğinde taşıt kredisi dışındaki kredi faiz oranlarında sınırlı da olsa bir gerileme gözlenmiştir. 2012 yılı Mart ayı itibarıyla konut kredisi faiz oranı yüzde 13,2, ihtiyaç kredisi faiz oranı yüzde 18,7 ve taşıt kredisi faiz oranı yüzde 12,8 olarak gerçekleşmiştir (Grafik III.16). Aynı dönemde ticari kredi faiz oranı yüzde 14,4 ve mevduat faiz oranı yüzde 9,9 olmuştur. Mevduat faizlerindeki gerilemenin, ticari kredi faiz oranlarındaki azalışa göre daha fazla olması nedeniyle faiz mârjı halen yüksek seyrini sürdürmekle birlikte ivme kaybetmiştir (Grafik III.17).

Grafik III.16. Tüketici Kredileri Faiz Oranı (% Akım)

Kaynak: TCMB

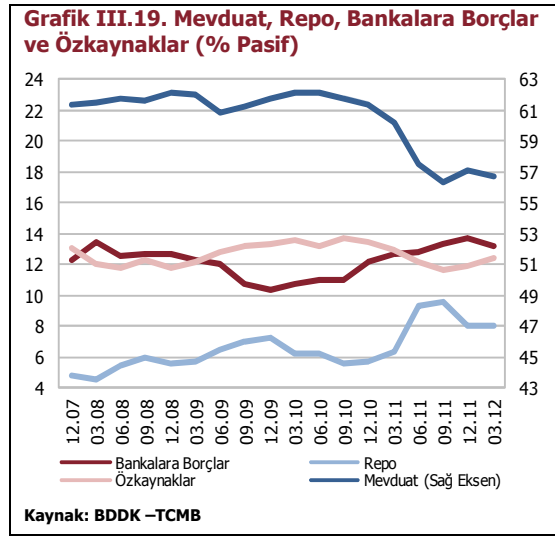
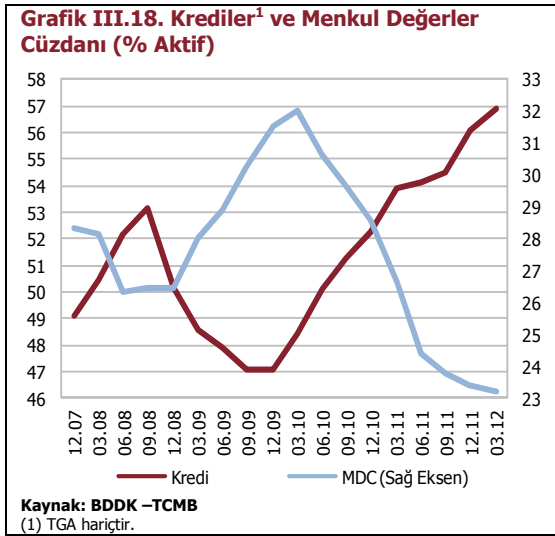
Grafik III.17. Ticari Kredi ve Mevduat Faizi (% Puan, Akım)

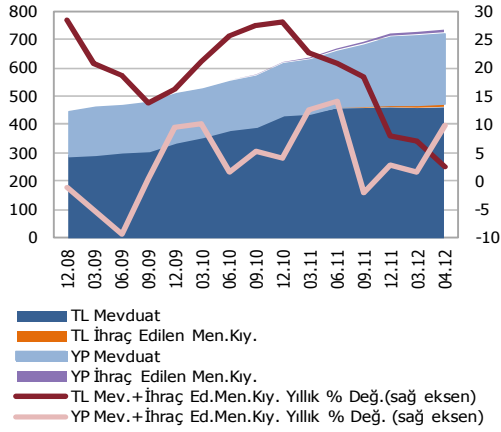
Kaynak: TCMB

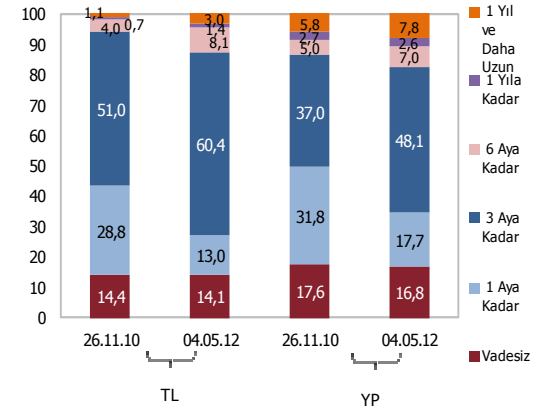
Bankalar ağırlıklı olarak mevduat ile finansman sağlamakla birlikte son dönemde alternatif kaynak kullanımını sürdürmüşlerdir. 2012 yılı Mart ayı itibarıyla kredilerin toplam aktifler içindeki payının 2011 yılı sonuna göre 0,8 puan artmasına karşın, DTH'lardaki artışa rağmen toplam mevduatın kaynaklar içindeki payı 0,5 puan gerilemiştir. Bu dönemde bankalar ihraç edilen menkul kıymetlerden sağladıkları kaynağı artırmış, diğer finansman ihtiyaçlarını da ağırlıklı olarak repo işlemlerinden elde edilen fonlar ve yurt dışı bankalara borçlar yolu ile sağlamaya devam etmişlerdir. 2012 yılı ilk çeyreğinde ise bankalar artan finansman maliyetlerinin de etkisiyle özkaynakları ile finansman eğilimine girmişlerdir (Grafik III.18 ve Grafik III.19). Özkaynakların payının artışında yılsonuna göre sabit kıymet ve menkul kıymet değer artış fonları kaydi olarak olumlu katkıda bulunurken, asıl etkiyi dönem kârının yedek akçelere aktarılan kısmı yapmıştır.

Zorunlu karşılığa tabi Türk lirası mevduat/katılım fonlarının artış hızı 2011 yılının ikinci yarısından itibaren yavaşlama eğilimine girmiştir. Türk lirası mevduatın artış hızının yavaşlamasında bankaların tahvil ve bono gibi alternatif finansman kaynakları kullanımının artması ve Bankamızın zorunlu karşılık olarak altın kabul etmesinin de etkisiyle kıymetli maden depo hesaplarındaki artışın etkili olduğu düşünülmektedir. Zorunlu karşılığa tabi DTH/YP katılım fonlarındaki artış ise 2011 yılı sonundan itibaren yavaşlayarak devam etmektedir (Grafik III.20). Öte yandan, 2010 yılı sonunda zorunlu karşılık oranlarında mevduatın vadesine göre yapılan farklılaştırmayı izleyen dönemde mevduatın vadesinde belirgin bir uzama görülmüştür. Böylece, 2012 yılı Nisan ayı itibarıyla bir aya kadar vadeli mevduat/katılım fonlarının payı azalırken, ağırlıklı olarak üç aya kadar olan mevduatların payında artış görülmüştür (Grafik III.21). Bu dönemde Türk lirası mevduatların ortalama vadesi 62,7 gün, DTH/YP katılım fonlarının ağırlıklı ortalama vadesi 76,3 gün olarak gerçekleşmiştir.

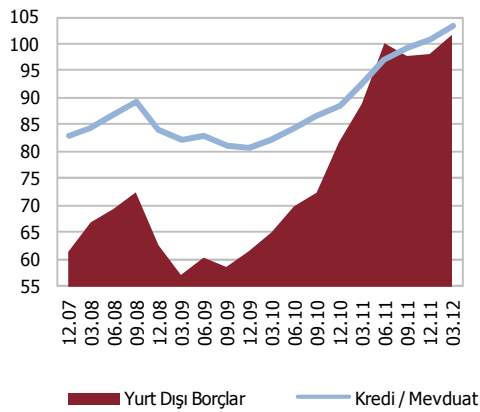
Grafik III.20. İhraç Edilen Menkul Kıymetler ve Mevduatın Gelişimi (Milyar TL, %)¹**Kaynak: TCMB**

(1) Zorunlu karşılığa tabi mevduat dikkate alınmıştır. YP mevduat ve ihraç edilen menkul kıymetlerin yıllık yüzde değişimi ABD doları karşılığı üzerinden hesaplanmıştır.

Grafik III.21. Zorunlu Karşılığa Tabi Mevduatın Vadesi (% Pay)^{1,2}**Kaynak: TCMB**

(1) 1 aya kadar vadeli mevduat için ortalama vadenin 15 gün, 1-3 ay arası için 60 gün, 3-6 ay arası için 135 gün, 1 yıla kadar vadeli için 272 gün, 1 yıl ve daha uzun vadeli için 360 gün olduğu varsayılmıştır.
(2) Kıymetli maden depo hesapları hariç tutulmuştur.

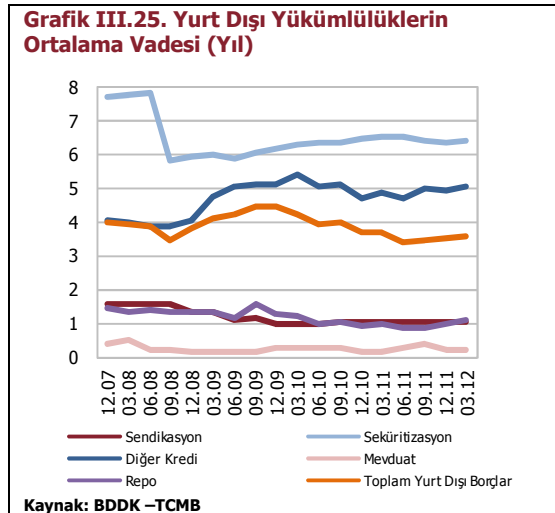
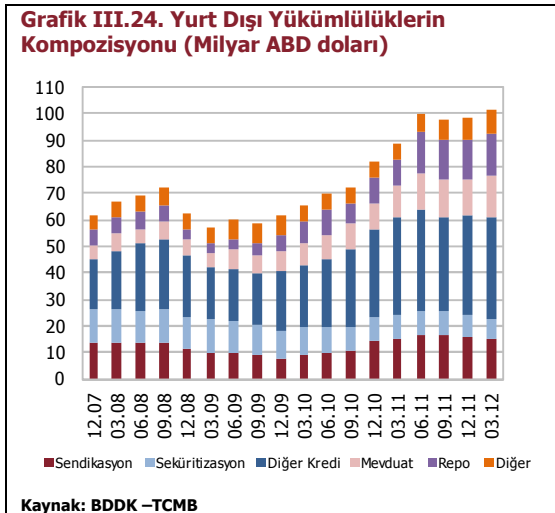
Bankalar yurt dışından kaynak sağlamakta bir sorun yaşamamaktadır. 2012 yılı Mart ayı itibarıyla bankacılık sektörünün toplam aktiflerinin yüzde 14,7'si yurt dışı borçlarla fonlanmakta olup, bankaların toplam yurt dışı yükümlülükleri yılsonuna göre yüzde 3,6 artarak 101,8 milyar ABD doları seviyesine yükselmiştir (Grafik III.22). Ancak, 2012 yılının ikinci çeyreği başı itibarıyla bazı Avrupa ülke ekonomilerinde yaşanan olumsuz gelişmelerin küresel ekonomiye dair algılamalardaki düzelmeyi kesintiye uğratması sonucunda gelişmekte olan ülkelere yönelik sermaye akımlarındaki oynaklığın arttığı gözlenmektedir. Bu nedenle, 2012 yılında sendikasyon ve sekürütizasyon kredilerinin maliyetlerinde başlayan artışın devam edebileceği, Euro bölgesi borç krizi nedeniyle bölge bankacılık sektörünün bilanço küçültmesi durumunda uluslararası para ve sermaye piyasalarının olumsuz etkilenebileceği değerlendirilmektedir. Diğer taraftan, ülkemizdeki bankacılık sektörünün güçlü yapısı ve söz konusu bilanço küçültmesi operasyonlarından nispeten daha az etkilenen ülkelere borçlandığı dikkate alındığında, reel sektörün talebinin canlı olması halinde mevcut borçlanma seviyelerini koruyabileceği düşünülmektedir.

Grafik III.22. Yurt Dışı Borçlar ve Kredi/Mevduat Oranı (Milyar ABD Doları, %)**Kaynak: BDDK – TCMB****Grafik III.23. Bankaların Dış Borç Yenileme Oranı (%)¹****Kaynak: TCMB**

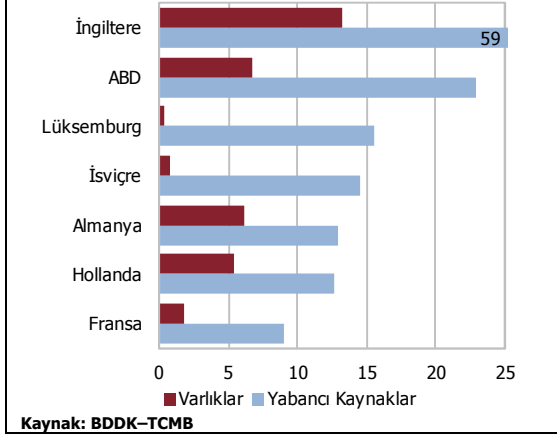
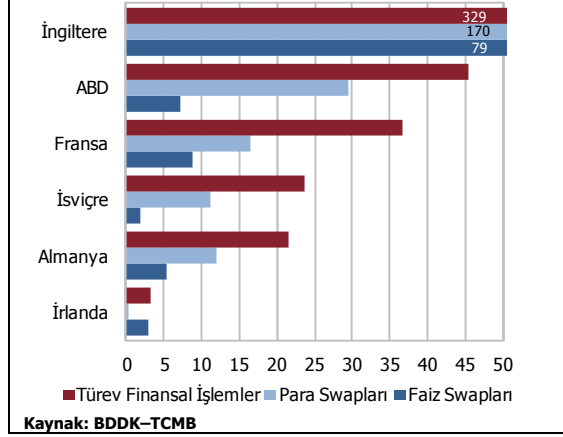
(1) 6 aylık hareketli ortalama

2012 yılında bankaların sendikasyon ve seküritizasyon kredisi ödemelerinde sorun yaşaması beklenmemektedir. 2009 yılı sonundan bu yana bankaların dış borç yenileme oranı yüzde 100'ün üzerinde seyretmektedir (Grafik III.23). 2012 yılı Mart ayı itibarıyla sendikasyon ve seküritizasyon kredileri toplamı 22,8 milyar ABD doları olup, yurt dışı yükümlülükler içindeki payı yüzde 22,4, toplam yabancı kaynaklar içindeki payı yüzde 3,7'dir (Grafik III.24). 2012 yılı sonuna kadar 10,5 milyar ABD doları tutarında sendikasyon ve seküritizasyon kredisinin vadesi dolacaktır. Bankaların TCMB döviz depo piyasasından borçlanma imkânının ve Türk lirası zorunlu karşılıklar için tutulan döviz ve altın cinsinden varlıklarının, ihtiyaç duyulması halinde bu yıl içindeki sendikasyon ve seküritizasyon kredisi geri ödemelerini karşılayacak düzeyde olduğu değerlendirilmektedir.

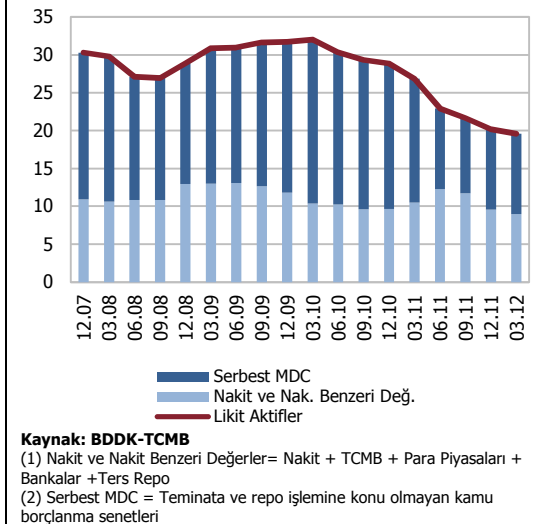
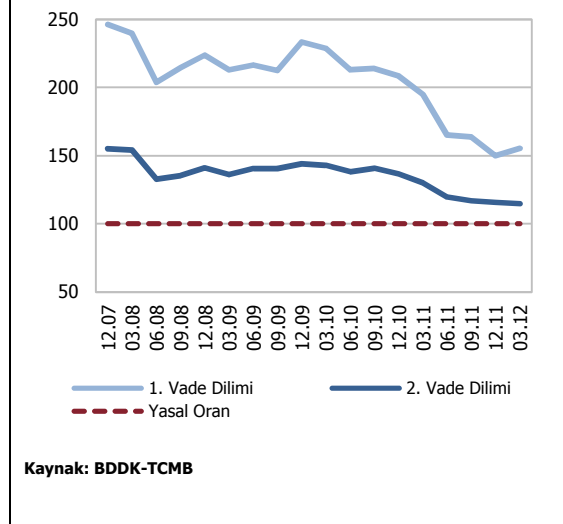
Bankacılık sektörünün yurt dışından sağladığı fonların uzun vadeli olması, pasif vadesinin uzamasına katkıda bulunmaktadır. Yurt dışı yükümlülüklerin ağırlıklı ortalama vadesi son bir yılda istikrarlı seyrini sürdürerek 2012 yılı Mart ayı itibarıyla 3,6 yıl olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde yurt dışı yükümlülüklerin yüzde 14,6'sını oluşturan sendikasyon kredilerinin ortalama vadesi 1 yıl, yüzde 7,7'sini oluşturan seküritizasyon kredilerinin ortalama vadesi ise 6,4 yıldır (Grafik III.25).

Bankaların toplam varlık ve yabancı kaynakları içinde yabancı ülkelerin payı incelendiğinde, Türk bankacılık sektörünün yurt dışına net borçlu konumda olduğu görülmektedir. 2012 yılı Mart ayı itibarıyla bankacılık sektörünün toplam varlıklarının yüzde 4,2'si yabancı ülkelere yapılan plasmanlardan, toplam yabancı kaynaklarının yüzde 19,4'ü ise yabancı ülkelere sağlanan fonlardan oluşmaktadır. Yabancı ülkeler ile yapılan bilanço içi işlemler esas olarak bankalararası işlemlerden oluşmaktadır. AB ülkelerine yapılan plasmanların toplam varlıklar içindeki payı yüzde 2,8, bu ülkelere sağlanan fonların toplam yabancı kaynaklar içindeki payı ise yüzde 12,1'dir. Yabancı ülkeler içinde en yüksek paya sahip olan İngiltere'nin toplam varlıklar içindeki payı yüzde 1,1, yabancı kaynaklar içindeki payı ise yüzde 5,5 düzeyindedir (Grafik III.26). Yabancı ülkeler ile yapılan türev finansal işlemler içinde en yüksek paya sahip olanlar para swapları ve faiz swaplarıdır. Bankacılık sektörünün türev finansal işlemlerinin ülke dağılımına bakıldığında yabancı ülkelerin toplam payının yüzde 77,7 olarak gerçekleştiği, bu ülkeler içinde ise İngiltere'nin yüzde 51,8 ile toplam içindeki en yüksek paya sahip olduğu görülmektedir (Grafik III.27). Bankalarımızın varlık, yabancı kaynak ve bilanço dışı işlemleri içinde Portekiz, İrlanda, İtalya, Yunanistan ve İspanya'dan oluşan ülkeler grubunun payı ihmal edilebilir derecede düşük düzeydedir.

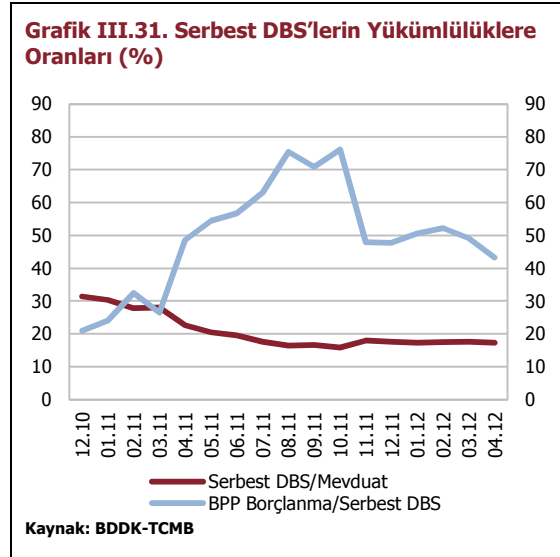
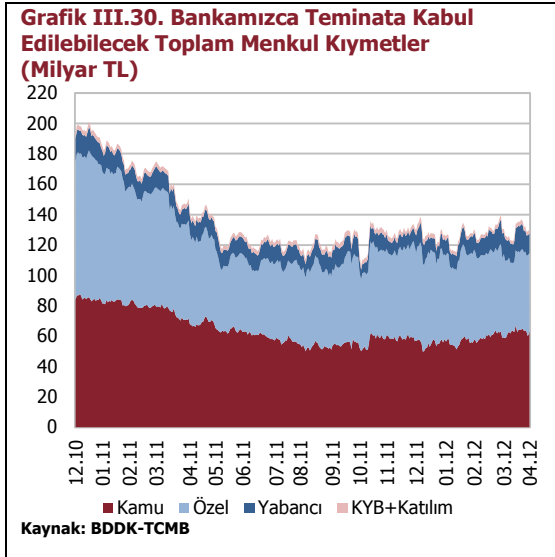
Grafik III.26. Seçilmiş Ülkeler İtibarıyla Bankalarımızın Varlık ve Yabancı Kaynakları (Mart 2012, Milyar TL)**Grafik III.27. Seçilmiş Ülkeler İtibarıyla Bankalarımızın Türev Finansal İşlemleri (Mart 2012, Milyar TL)**

Türk lirası zorunlu karşılıkların altın ve döviz cinsinden tesis edilebilmesi imkânıyla bankacılık sistemi maliyet ve likidite kanalları yoluyla olumlu etkilenmiş, bankaların Türk lirası likidite ihtiyacı ve TCMB'den borçlanmaları azalmıştır. 2012 yılı Mart ayı itibarıyla likit aktiflerin toplam aktiflere oranı geçen yıl sonuna göre 0,6 puan azalarak yüzde 19,6 olarak gerçekleşmiştir. Bu gelişmede, 28 Ekim 2011 tarihinden itibaren TL zorunlu karşılıkların bir kısmının altın ve yabancı para olarak bloke hesaplarda tesis edilmesine ve zorunlu karşılık oranlarında yapılan indirimlere bağlı olarak nakit ve nakit benzeri değerlerdeki düşüş etkili olmuştur (Grafik III.28). Likit aktiflerin toplam aktiflere oranı gerilemesine rağmen, Bankaların Likidite Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik'e göre hesaplanan bankacılık sektörünün toplam likidite yeterlilik oranları yasal oran olan yüzde 100'ün belirgin olarak üzerinde seyretmektedir (Grafik III.29).

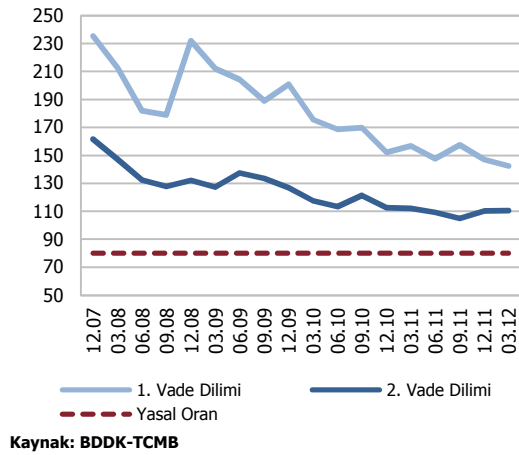
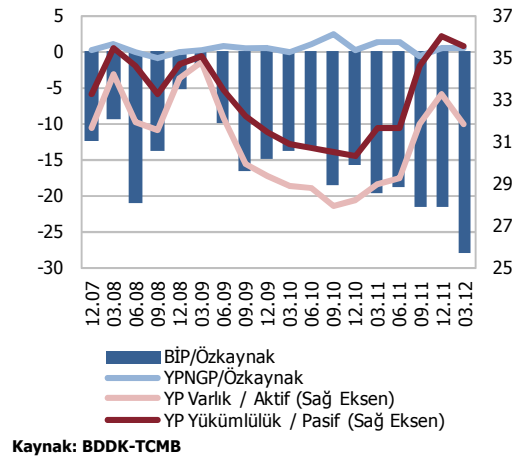
Grafik III.28. Likit Aktifler (% Aktif) ^{1,2}**Grafik III.29. Toplam Likidite Yeterlilik Rasyosu**

Geçici bir likidite sıkışıklığı durumunda TCMB tarafından bankalara likidite temini için kabul edilebilecek teminatlar arasında yer alan serbest menkul değerler ile serbest menkul değerlerin mevduata oranı son dönemde nispeten yatay bir seyir izlerken, İMKB ve bankalararası para piyasalarından (BPP) borçlanma tutarlarının Devlet Borçlanma Senetlerine (DBS) oranı azalış eğilimine girmiştir. 2010 yılı sonunda 190,2 milyar TL

seviyesinde olan serbest DBS bu dönemden sonra gerileme eğilimine girmiş ve 2011 ortalarından bu yana yatay seyrederek Nisan ayı sonunda 128,5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Diğer taraftan, 2011 yılı Ekim ayına kadar artış eğiliminde olan İMKB ve bankalararası para piyasalarından borçlanma tutarlarının DBS'ye oranı, 2012 yılı başından itibaren azalarak Nisan ayında yüzde 43,3 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bankaların likidite ihtiyacı olduğunda kullanabilecekleri serbest DBS'lerin mevduat tutarına oranı yatay bir seyir izleyerek 2012 yılı Nisan ayı itibarıyla yüzde 17 civarında gerçekleşmiştir (Grafik III.30, Grafik III.31).

Bankaların swap yoluyla TL kaynak yaratma eğilimlerinin devam etmesi nedeniyle bilanço içi pozisyon açıkları artmakla birlikte, pozisyon açığını bilanço dışı işlemlerle dengeledikleri için yabancı para net genel pozisyon ve likidite rasyoları yasal sınırlar içindedir. Yasal oranın üzerinde olan yabancı para likidite yeterlilik oranlarında, 1. vade diliminde 2009 yılından itibaren görülen gerileme eğilimi devam ederken, 2. vade diliminde 2011 yılından bu yana yatay bir seyir gözlemlenmiştir (Grafik III.32). 2012 yılı Mart ayı itibarıyla dövize endeksli dâhil olmak üzere yabancı para varlıkların toplam aktiflere oranı yüzde 31,8, yabancı para yükümlülüklerin toplam pasiflere oranı yüzde 35,5 seviyesindedir. Ağırlıklı olarak swap işlemlerinden oluşan bilanço dışı işlemlerle kapatılan bilanço içi açık pozisyon ise 2012 yılı başından bu yana artış eğiliminde olmuştur. Nitekim, Türk lirası borçlanma swaplarının 2012 yılında artışını sürdürdüğü ve Mart ayı itibarıyla 38,8 milyar ABD dolarına ulaştığı, yabancı para borçlanma swaplarının ise 2012 yılında yatay seyrederek Mart ayında 12,9 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleştiği görülmektedir. 2012 yılı Mart ayı itibarıyla yabancı para net genel pozisyon açığının toplam özkaynaklara oranı yüzde 0,5 olarak gerçekleşmiştir (Grafik III.33).

Grafik III.32. Yabancı Para Likidite Yeterlilik Rasyosu**Grafik III.33. Yabancı Para Pozisyonu (%)****Kutu III.2. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kısa Vadeli Likidite Tedbirleri**

Para Politikası Kurulu (Kurul), 2011 yılının son çeyreğinde Türk lirasında gözlenen aşırı değer kaybı, işlenmemiş gıda fiyatlarındaki baz etkisi ve fiyatı yönetilen/yönlendirilen ürünlerdeki ayarlamaların orta vadeli enflasyon beklentilerini ve görünümünü etkilemesini engellemek için gereken adımı Ekim ayında atmış, borç verme faizlerinin önemli ölçüde artırılması yoluyla faiz koridorunu genişleterek para politikasında güçlü bir sıkılaştırmaya gitmiştir. Kurul 23 Kasım 2011 tarihli toplantısında ise; alınan tedbirlerin krediler, yurt içi talep ve enflasyon beklentileri üzerindeki etkilerinin dikkatle takip edilmesini ve bir hafta vadeli repo ihalesi ile yapılan Türk lirası fonlama miktarının gerekli görüldüğünde aşağı veya yukarı yönlü ayarlanmasını kararlaştırmıştır. Buna ek olarak Merkez Bankası, bankaların likidite yönetimlerini kolaylaştırmak ve toplam fonlama maliyetlerini öngörebilmelerine yardımcı olmak amacıyla bir hafta vadeli repo ihalesi ile sağlamayı planladığı fonlama miktarı hakkında kamuoyunu düzenli olarak bilgilendirmeye karar vermiştir. Bu çerçevede, 25 Kasım 2011 tarihinden itibaren iki haftada bir Cuma günleri sabah saat 9.30'da, zorunlu karşılık tesis dönemi boyunca herhangi bir gün için miktar yöntemi ile gerçekleştirilen bir hafta vadeli repo ihaleleri ile sağlanacak vadesi gelmemiş toplam fonlama stoku (haftalık vadeli fonlama miktarı) için planlanan alt sınır Reuters sisteminin "CBTF" sayfasında duyurulmaya başlanmıştır.

Bu önlemlere ek olarak, küresel ekonomik gelişmelerin ülkemiz üzerindeki etkilerini dengelemek ve likiditenin daha etkin dağılmasına katkıda bulunmak amaçları ile 30 Aralık 2011 tarihinden itibaren, her hafta Cuma günleri geleneksel yöntemle bir ay vadeli (dört hafta) repo ihalesi düzenlenmeye başlanmıştır.

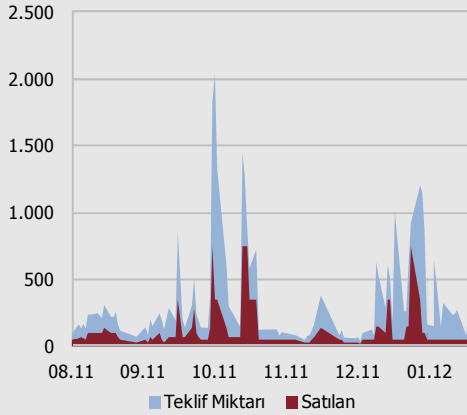
Ayrıca, likidite yönetimi hakkında bankaların öngörebilirliğini artırmaya ilişkin adımların devamı olarak Kurul, 24 Ocak 2012 tarihli toplantısında, iki Kurul toplantısı arasında miktar ihalesi yöntemi ile düzenlenecek bir hafta vadeli repo ihalelerine ilişkin günlük fonlamanın alt ve üst tutarları ile geleneksel yöntemle gerçekleştirilecek bir ay vadeli repo ihalelerinin üst tutarını duyurmaya karar vermiştir.

Diğer taraftan, 4 Ağustos 2011 tarihinde yapılan Kurul toplantısında belirlenen strateji çerçevesinde düzenlenen döviz satım ihalelerine ilişkin olarak, 29 Kasım 2011 tarihinde yapılan değişiklikle her iş gününde, takip eden iki iş günü içerisinde ihaleler yoluyla satılabilecek toplam azami döviz miktarı saat 15.00'de Reuters sisteminin "CBTQ" sayfasında duyurulmaya başlanmıştır. Bu kapsamda, ihaleler yoluyla 29 Kasım ve 30 Kasım 2011 tarihlerinde satılabilecek toplam azami döviz miktarı 100 milyon ABD doları düzeyinde belirlenmiştir. 27 Aralık 2011 tarihinden itibaren bir sonraki Kurul toplantısına kadar olan dönemde açılacak günlük döviz ihalelerinde satılabilecek en yüksek tutarın 1,350 milyon dolar, takip eden iki günde satılabilecek en yüksek tutarın ise 1,700 milyon dolar düzeyinde ilan edilmesine, ancak Merkez Bankasınca fiyat istikrarı veya finansal istikrar açısından gerekli görülen istisnai durumlar haricinde alınan tekliflerin sadece 50 milyon ABD dolarına kadar olan kısmının karşılanmasına karar verilmiştir. 30 Aralık 2011 tarihinden itibaren ihale saati öncesinde Merkez Bankasınca dövize doğrudan müdahale edilen günlerde de

ihale düzenlenmeye devam edilmesi kararlaştırılmıştır. Döviz kurlarında sağlıklı fiyat oluşumları gözlenmesi nedeniyle piyasaya satım yönünde 18 Ekim, 30 Aralık 2011 ve 2-3-4 Ocak 2012 tarihlerinde doğrudan müdahale edilmiştir.

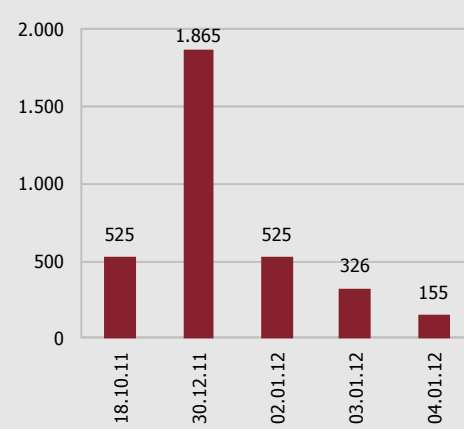
Ayrıca, 6 Ocak 2012 tarihinden itibaren gerek görülen günlerde, gün içinde döviz satım ihaleleri açılması, gün içi ihalelerde satımı yapılacak tutarın her bir ihalede 50 milyon ABD doları olması ve gelen tekliflerin ihale miktarına kadar olan kısmının tamamının karşılanması uygulamasına başlanmıştır. 24 Ocak 2012 tarihli Kurul toplantısında, cari denge dinamiklerindeki düzelleme eğilimi ve küresel koşullardaki ani değişimler göz önüne alındığında gün içi döviz satım ihalelerinin düzenli döviz satım ihalelerine kıyasla daha etkili ve para politikası amaçlarına daha uygun olacağı değerlendirilmiştir. Bu nedenle 25 Ocak 2012 tarihinden itibaren, düzenli döviz satım ihalelerine son verilmesine, ancak 6 Ocak 2012 tarihli "Gün İçi Döviz Satım İhalelerine İlişkin Basın Duyurusu"nda belirtilen çerçevede gerek görülen günlerde gün içi döviz satım ihaleleri açılmasına ve bir sonraki Kurul toplantısına kadar olan dönemde gün içi ihalelerde günlük olarak satılabilecek en yüksek tutarın toplam 500 milyon ABD doları olarak belirlenmesine karar verilmiştir.

Grafik 3. TL Karşılığı Döviz Satım İhaleleri (Milyon ABD doları)

Kaynak: TCMB

Grafik 4. TL Karşılığı Doğrudan Döviz Satım Müdahaleleri (Milyon ABD doları)

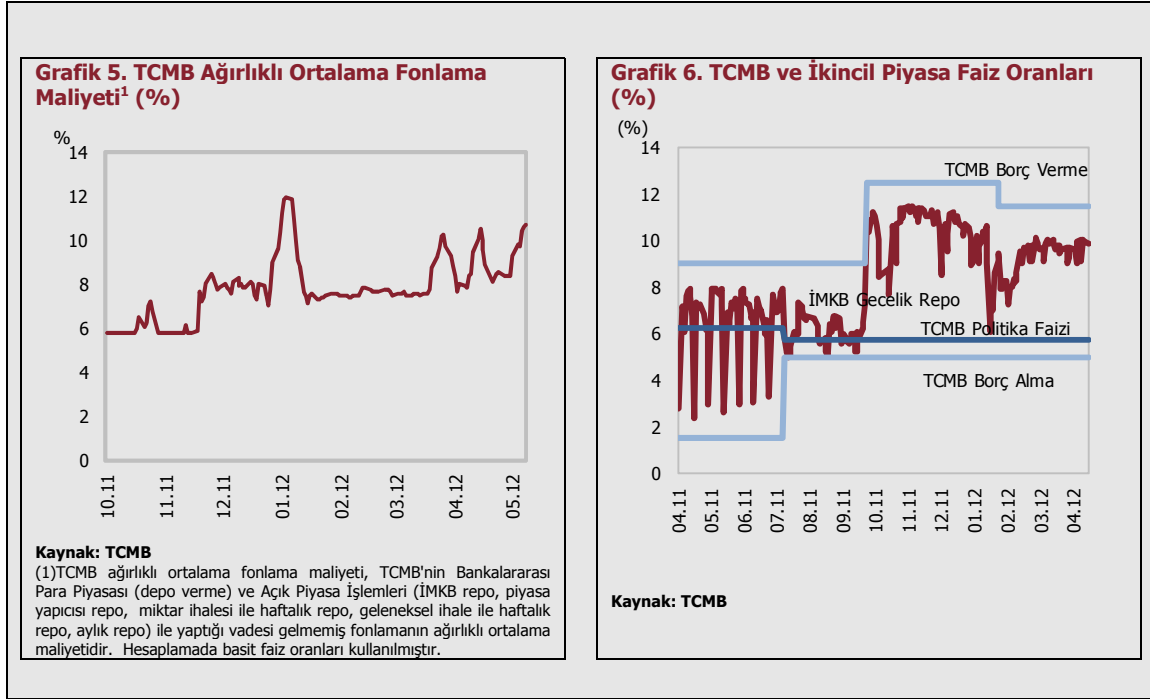

Kaynak: TCMB

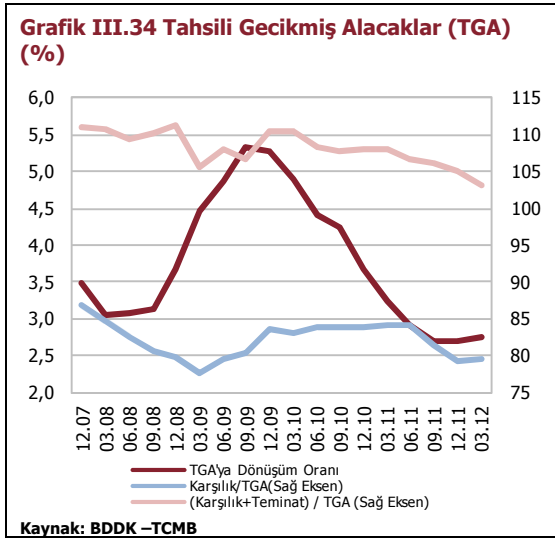
Diğer yandan, 27 Aralık 2011 tarihli basın duyurusuyla, küresel gelişmeler dikkate alınarak, 2 Ocak 2012 tarihinden itibaren bankaların Döviz ve Efektif Piyasaları Döviz Depo Piyasasında kendilerine tanınan borçlanma limitleri çerçevesinde Merkez Bankasından alabilecekleri döviz depolarının vadesi 1 haftadan 1 aya yükseltilmiştir.

2 Ocak 2012 tarihli basın duyurusuyla, istisnai dönemlerde Merkez Bankasının uygulayacağı para politikasına ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Buna göre, 2011 yılsonu enflasyonunun yüzde 10'un üzerinde gerçekleşeceği beklentisi ile mevcut konjunktürde ikincil etkileri sınırlamak için Merkez Bankasının 29 Aralık 2011 gününden itibaren ek parasal sıkılaştırmaya gitmiş olduğu, politika faizinden yapılan fonlama miktarının geçici bir süre için azaltılarak normal günler için ilan edilen alt sınırın altına düşürülebileceği ifade edilmiştir. Gerekmesi halinde bu işlemleri destekleyici yönde, sterilize edilmemiş (etkili) döviz satışlarının ve doğrudan müdahalelerin kullanılmasının da söz konusu olabileceği ifade edilmiştir.

21 Şubat tarihli Kurul toplantısında, küresel ölçekte son dönemde alınan parasal genişlemeye ilişkin kararlar da göz önüne alınarak faiz koridorunun üst sınırının bir miktar indirilmesi uygun görülmüştür. Bu çerçevede gecelik borç verme faiz oranı yüzde 12,5'ten yüzde 11,5'e, açık piyasa işlemleri çerçevesinde piyasa yapıcısı bankalara repo işlemleri yoluyla tanınan borçlanma imkânı faiz oranı yüzde 12'den yüzde 11'e düşürülmüştür. Geç Likidite Penceresi uygulaması çerçevesinde, Bankalararası Para Piyasasında saat 16.00–17.00 arası gecelik vadede borç verme faiz oranı ise yüzde 15,5'ten yüzde 14,5'e düşürülmüştür.

TGA'ya dönüşüm oranı tarihi düşük seviyelerini korumaktadır. TGA'ya dönüşüm oranı 2012 yılı ilk çeyreğinde yatay bir seyir izleyerek Mart ayı itibarıyla yüzde 2,7 olarak gerçekleşmiştir. Mikro büyüklükteki işletmelere kullanılan kredilerin ve konut kredilerinin TGA'ya dönüşüm oranındaki iyileşmenin sürmesi ise dikkat çekmektedir. Ayrıca, sorunlu krediler için ayrılan karşılıklar ve teminatlar birlikte dikkate alındığında, sektörün maruz kaldığı kredi riskini karşılama açısından güçlü olduğu görülmektedir (Grafik III.34 ve Tablo III.2).

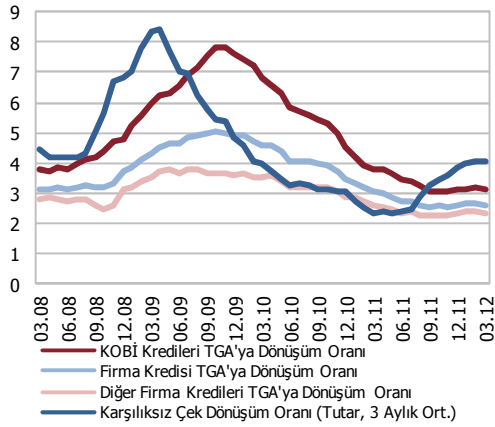
Tablo III.2. TGA'ya Dönüşüm Oranları (%)

	2010	2011	03.12
Toplam Krediler	3,7	2,7	2,7
Firma Kredileri	3,4	2,6	2,6
-KOBİ Kredileri	4,5	3,1	3,2
--Mikro	6,7	4,3	4,0
--Küçük	4,1	2,9	3,1
--Orta	2,8	2,2	2,5
-Diğer Firma Kredileri	2,8	2,3	2,3
Bireysel Krediler	4,1	2,9	3,0
-Tüketici Kredileri	2,7	1,9	1,9
--Konut	1,4	0,9	0,8
--Taahhüt	6,0	3,3	3,4
--İhtiyaç	3,7	2,6	2,7
-Kredi Kartları	8,0	5,9	5,9

Kaynak: BDDK –TCMB

Ülkemizde toplam çek kullanımına ilişkin veri tabanı bulunmamakla birlikte Bankalararası Takas Odaları Merkezi'ne (BTOM) ibraz edilen çeklerin bu konuda önemli bir göstere olduğu düşünülmektedir. 2011 yılı ikinci yarısında BTOM'a ibraz edilen çeklerden karşılıksız çıkanların toplam çek tutarına oranı artış eğilimine girmiştir (Grafik III.35). Sektörel bazda temerrüt oranları incelendiğinde, 2011 yılından bu yana süregelen iyileşmenin 2012 yılı Mart ayında devam ettiği görülmektedir (Tablo III.3).

Grafik III.35 TGA'ya Dönüşüm Oranı ve Karşılıksız Çek Dönüşüm Oranı (%)

Kaynak: BDDK –TCMB, BTOM

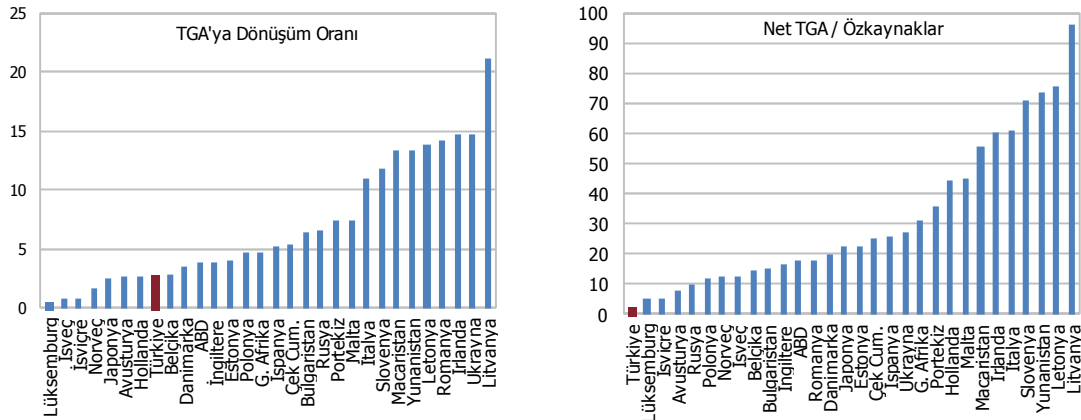
Tablo III.3. Sektörler İtibarıyla Temerrüt Oranları¹

	2009	2010	2011	03.12
Tarım, Avcılık, Ormancılık	19,7	17	10,8	10,9
Gıda, Meşrub.ve Tütün San.	13,4	12,2	9,8	9,7
Tekstil ve Tekstil Ürünleri San.	15,5	14,5	12	11,7
Metal Ana San ve İşlen. Mad.Ürt.	9,9	8,6	6,8	6,5
Makina ve Teçhizat San.	8,6	7,5	6,4	6,2
Elektrik Gaz ve Su Kaynakları	7,5	7,5	5,5	5,3
İnşaat	10,2	9,5	7,6	7,3
Top., Per.Tic., Kom.Mot.Araç. Ser.	11,8	21,3	11,3	10,9
Otel ve Restoranlar (Turizm)	11,1	10,3	8	7,8
Taşmacılık, Depo. ve Haberleşme	9	8,2	5,3	5,1
İlk 10 Sektör	13,2	16,8	10,5	10,2

Kaynak: BDDK –TCMB

(1) Temerrüde düşme oranı; bir sektördeki tahsili gecikmiş kredisi bulunan firma sayısının, o sektördeki nakit ve tahsili gecikmiş kredisi bulunan toplam firma sayısı içindeki oranı olarak hesaplanmıştır.

Bazı Avrupa ülkelerinin bankacılık sistemlerinde yaşanan sorunların ve küresel belirsizliklerin gündemdeki yerini koruması nedeniyle TGA'ya dönüşüm oranları ülkemiz bankacılık sistemine göre oldukça yüksek seyretmektedir. Ülkelerin bilanço düzeltme eğilimleri ve finansman olanaklarının daralması nedeniyle kredi kullandırımında genel olarak bir yavaşlama gözlenmesi ve ekonomilerdeki düşük büyüme performansları nedeniyle sorunlu kredi oranları birçok ülkede yüksek seyretmekte olup, diğer gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerle karşılaştırıldığında ülkemiz bankacılık sistemi aktif kalitesinin güçlü olduğu görülmektedir (Grafik III.36).

Grafik III.36. Ülkelerin TGA'ya Dönüşüm Oranları¹ ve Net TGA / Özkaynaklar Oranları (%)

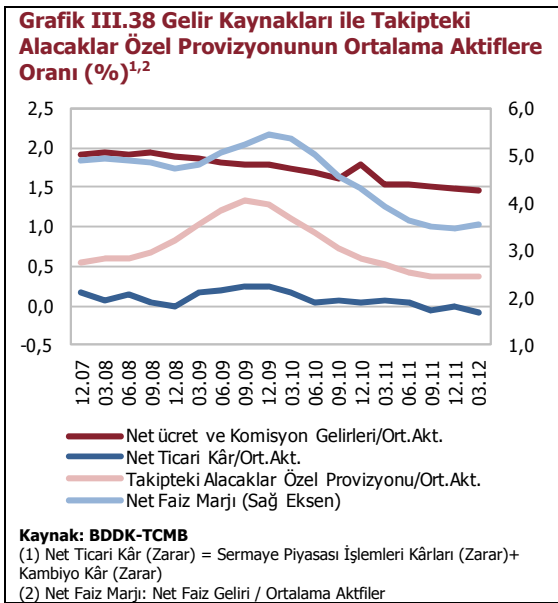
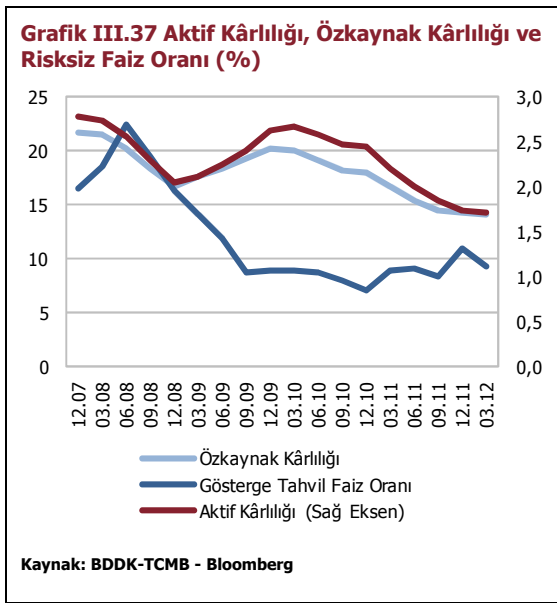
Kaynak: Financial Soundness Indicators, IMF, BDDK –TCMB

(1) Genel olarak 2011 yılı sonu olmak üzere, IMF - FSI veritabanında yer alan en güncel veriler kullanılmıştır.

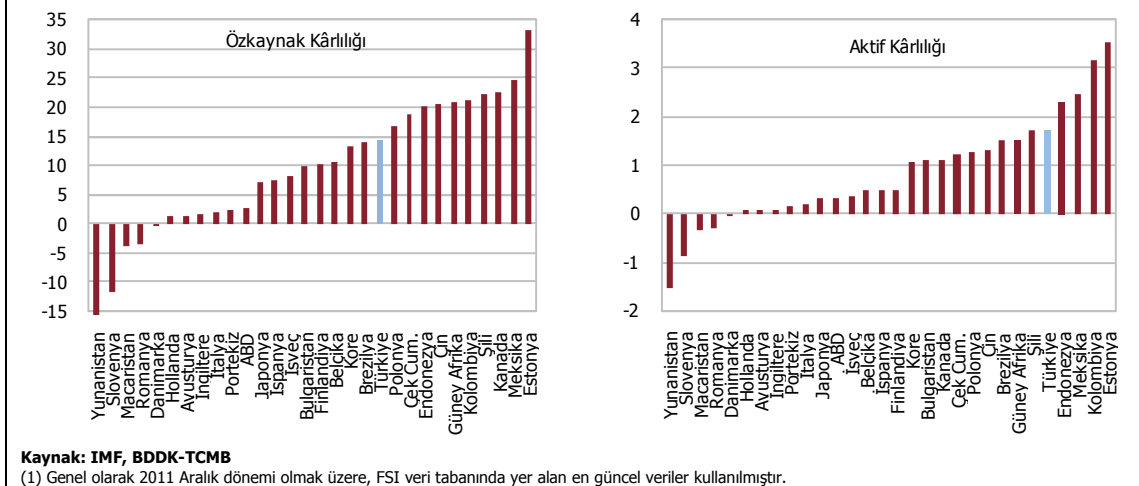
2011 yılında gerileyen bankacılık sektörünün net kârı, 2012 yılı ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yükselmiştir. 2011 yılsonunda bankacılık sektörünün dönem net kârı bir önceki yılsonuna göre yüzde 10,3 azalarak 19,8 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu dönemde, takipteki alacaklar özel provizyonundaki azalış ve net ücret ve komisyon gelirleri ile net faiz gelirindeki artışın olumlu katkısına rağmen, net faiz dışı giderlerdeki artış kârlılığı olumsuz etkilemiştir. Söz konusu dönemde faiz dışı giderlerin artışında işletme giderleri ve genel karşılık provizyonundaki artış ile kambiyo zararlarından kaynaklanan net ticari kârın zarara dönüşmesi etkili olmuştur.

Diğer taraftan, 2012 yılı Mart ayı itibarıyla dönem net kârı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 9,7 artarak 6 milyar TL'ye yükselmiştir. Bu dönemdeki net kârın artışında, net faiz gelirindeki artış etkili olmuştur. Dönem net kârındaki artışı sınırlayan faktörler ise işletme giderlerindeki artışa bağlı olarak yükselen faiz dışı giderler ile türev finansal araçlardan kaynaklı sermaye piyasası işlem kârlarının zarara dönüşmesi ile takipteki alacaklar özel provizyonundaki artış olmuştur.

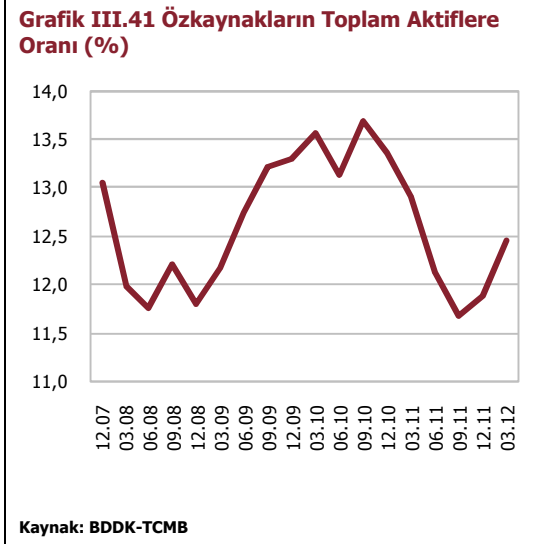
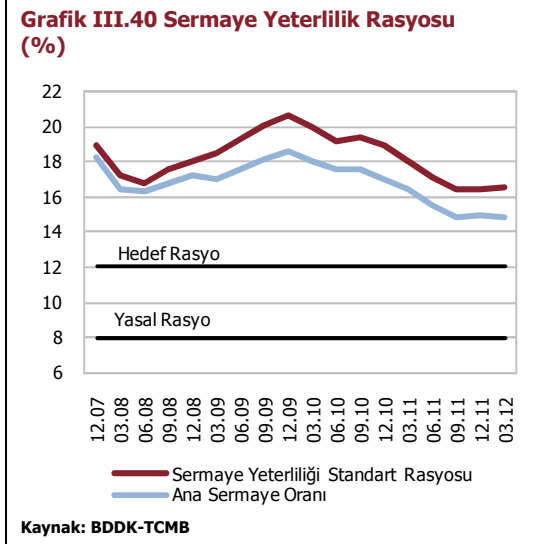
Azalış eğiliminde olan sektörün aktif kârlılığı ve özkaynak kârlılığı, 2011 yılsonu itibarıyla sırasıyla yüzde 1,7 ve yüzde 14,3 olarak gerçekleşmiş ve 2012 yılı Mart ayında da yaklaşık aynı seviyesinde kalmıştır. Bununla birlikte, özkaynak kârlılığındaki düşüşe rağmen, elde edilen getirinin alternatif risksiz getiri oranının üzerinde olduğu dikkat çekmektedir (Grafik III.37). 2011 yılsonu itibarıyla yüzde 3,5 olan net faiz marjı, 2012 yılı Mart ayında net faiz gelirindeki artışa bağlı olarak 0,1 puan artmış ve yüzde 3,6 olarak gerçekleşmiştir (Grafik III.38).

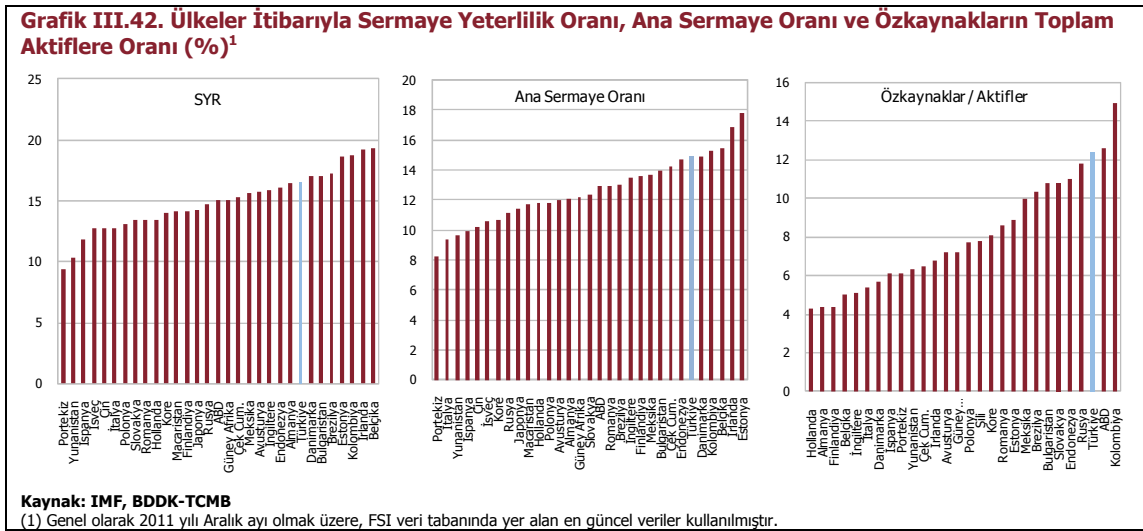
Bankacılık sektörünün kârlılık performansı göstergeleri yılsonu itibarıyla gerilemiş olmasına rağmen, diğer ülkeler ile karşılaştırıldığında yüksek seviyelerini koruduğu gözlenmektedir. Ülkemiz bankacılık sektörünün özkaynak ve aktif kârlılığı oranlarının diğer ülkelere göre oldukça yüksek olduğu görülmektedir (Grafik III.39).

Grafik III.39. Ülkeler İtibarıyla Özkaynak Kârlılığı ve Aktif Kârlılığı (Yıllık, %)¹

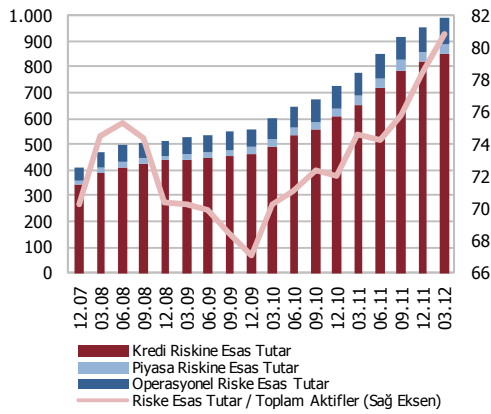
2011 yılı başından itibaren azalış eğiliminde olan bankacılık sektörünün sermaye yeterliliği rasyosu, yıl sonu itibarıyla sınırlı bir artış göstermiştir. Sermaye yeterlilik rasyosu yasal sınır olan yüzde 8 ve hedef rasyo olan yüzde 12'nin oldukça üzerinde bulunmaktadır. 2012 yılı Mart ayı itibarıyla sektörün SYR'si yıl sonu değeri olan yüzde 16,5 düzeyine göre 0,1 puan artarak yüzde 16,6 olarak gerçekleşmiştir. Sektörün sermaye yeterliliği rasyosunda görülen sınırlı artışta, kârlılık performansındaki iyileşme ve kredilerin artış hızının yavaşlaması etkili olmuştur (Grafik III.40). Diğer taraftan, 2012 yılı Mart ayı itibarıyla ana sermayenin toplam özkaynaklar içindeki payının yüzde 90'lar seviyesinde devam etmesi, sektörün özkaynak unsurlarının kaliteli olduğunu göstermektedir. Nitekim, 2011 yılsonu ve 2012 yılı Mart ayı itibarıyla ana sermaye oranı yüzde 14,9 gibi yüksek bir seviyede gerçekleşmiştir. Ayrıca, özkaynakların toplam aktiflere oranı da yükseliş eğiliminde olup, 2011 yılsonu itibarıyla yüzde 11,9, 2012 yılı Mart ayı itibarıyla ise yüzde 12,5 olarak gerçekleşmiştir (Grafik III.41). Sektörün kârlılık performansındaki iyileşme ve menkul değerler değer artış fonundaki artışın yanı sıra, BDDK tarafından bankaların kâr dağıtımına sınırlama getirilmesi uygulamasının devam etmesi sonucunda önemli bir tutarda yedek akçe oluşumunun sağlanması da bankacılık sektörünün özkaynak yapısı üzerinde olumlu etkide bulunmaktadır. Öte yandan, önümüzdeki dönemde sektörün kârlılık performansındaki artışın ve kredilerdeki artış hızındaki yavaşlamanın devam etmesi durumunda sektörün SYR'sindeki artışın sürmesi öngörülmektedir. Ancak, 2012 yılı Temmuz ayından itibaren Basel II'ye geçişle birlikte sektörün sermaye yeterliliği oranında sınırlı bir miktarda düşüş beklenmektedir (Kutu III.3).

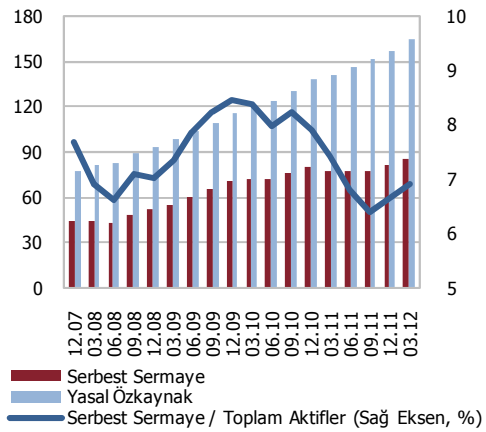
Ülkemiz bankacılık sektörü yüksek sermaye yeterlilik rasyosuna sahiptir. Diğer ülkelerle karşılaştırıldığında Türk bankacılık sektörü sermaye yeterlilik rasyosu, ana sermaye oranı ve özkaynakların toplam aktiflere oranı açısından yüksek oranlara sahip ülkeler arasındadır (Grafik III.42).

Bankacılık sektörünün riske esas tutarının toplam aktifler içindeki payı artış eğilimini sürdürmektedir. 2011 yılsonu itibarıyla söz konusu oran özellikle kredi riskine esas tutardan kaynaklanmak üzere Eylül ayına göre 2,6 puan artarak yüzde 78,4 olarak gerçekleşmiş, 2012 yılı Mart ayında ise yüzde 80,8 değerini almıştır (Grafik III.43). Aynı dönemlerde serbest sermayenin toplam aktifler içindeki payı da yükselerek sırasıyla yüzde 6,6 ve yüzde 6,9 olarak gerçekleşmiştir (Grafik III.44). Bu artışta özkaynaklardaki hızlı artış ve kredilere bağlı olarak risk ağırlıklı aktiflerdeki artışın yavaşlaması etkili olmuştur.

Grafik III.43. Riske Esas Tutarların Dağılımı (Milyar TL, %)

Kaynak: BDDK-TCMB

Grafik III.44. Serbest Sermayenin Gelişimi (Milyar TL, %)

Kaynak: BDDK-TCMB

Kutu III.3. Basel II, Basel 2,5 ve Basel III Düzenlemeleri**Basel II**

Ülkemizde, paralel uygulama dönemi olarak adlandırılan ve Basel-I ve II'nin birlikte uygulanacağı bir yıllık dönem Temmuz 2012 itibarıyla sona erecek olup, 2012 yılı Temmuz ayı itibarıyla ülkemiz tam olarak Basel II'yi uygular hale gelecektir. Basel II düzenleme tasarımları olarak da bilinen düzenlemelerden Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik Taslağı (Yönetmelik Taslağı) ile bu Yönetmelik taslağına ilişkin ek ve tebliğ tasarımları BDDK tarafından yayınlanmıştır.

BDDK tarafından yapılan açıklamaya göre, bankalarca BDDK'ya yapılan paralel raporlamalara göre Mart 2012 dönemi verileri dikkate alınarak sektörün SYR'sinde 1,2 puanlık bir düşüş beklenmektedir. Bu düşüşe rağmen sektörün sermaye yeterliliği rasyosu gerek yasal ve gerek hedef rasyonun altına düşmemektedir.

Bilindiği gibi, Basel I uygulamasında varlıklara risk ağırlığı verilmesinde OECD üyesi olup olmama kriteri kullanılırken, Basel II standart yaklaşımında kredi derecelerine göre bir risk ağırlığı belirlenmektedir. Bu çerçevede, örneğin Basel I'e göre, ülke hazinesi ve merkez bankaları ile belirli nitelikleri taşıyan kamu kurumlarından olan alacaklar OECD ülkesi olma ayırımına göre yüzde 0 veya yüzde 100 risk ağırlığına tabi tutulmakta iken, Basel II standart yaklaşımı çerçevesinde ülke hazinesi ve merkez bankasından alacaklar ülke derecesine göre risk ağırlığına tabi tutulmaktadır. Ancak, ülke hazinesi ve merkez bankasından alacaklar için ülke denetim otoritesince kullanılabilir bir inisiyatif mevcut olup, bu yerel para cinsinden olan ve yine yerel para ile fonlanan alacaklara yüzde 0-100 aralığında daha düşük risk ağırlığı verilmesi yönündedir. Dolayısıyla, yabancı para cinsinden olan kamu alacaklarına ülkemizin sahip olduğu mevcut derece itibarıyla yüzde 100 risk ağırlığı uygulanacakken, ulusal uygulama tercihleri kapsamında, ülkemiz Hazinesi ve Merkez Bankasından olan TL cinsinden alacaklar, TL cinsinden fonlanmak koşuluyla yüzde 0 risk ağırlığına tabi tutulabilecektir.

Mevcut yaklaşımda;

- yüzde 50 risk ağırlığında sınıflandırılan konut kredileri, Basel II standart yaklaşımı altında yüzde 35 risk ağırlığında sınıflandırılacaktır.
- firma kredileri için nakit teminatlı olanlar yüzde 0, ipotek teminatlı olanlar yüzde 50, diğer krediler ise yüzde 100 risk ağırlığına tabi tutulmaktadır. Basel II'de ise, bu alacaklar için şirketin aldığı dereceye göre belli risk ağırlıkları belirlenmiştir.
- perakende krediler ve KOBİ kredileri yüzde 100 risk ağırlığına tabidir, ancak bu alacakların kredi koruması bulunması halinde risk ağırlıkları daha da düşebilmektedir. Basel II'de ise söz konusu alacaklar yüzde 75 risk ağırlığında sınıflandırılmaktadır.

Basel 2,5

Basel 2,5 olarak bilinen düzenleme önerilerinin (Enhancements to the Basel Framework ve Revisions to the Basel II Market Risk Framework, 2009) halihazırda ülkemizde paralel uygulamaya tabi olarak yürütülmekte olan Basel II Düzenleme Taslakları'na dahil edilmesine ilişkin çalışmalar BDDK tarafından yürütülmektedir.

Basel 2,5 düzenlemeleri, 2009 yılı Temmuz ayında başlamış olup, menkul kıymetleştirme ve ticari portföye yönelik yapılan değişiklikleri kapsamaktadır. 2007 yılının ortasında küresel finansal krizin başlamasından sonra bankaların zararlarının önemli bir bölümü ticari portföyden kaynaklanmıştır. Bunun en önemli nedenlerinden biri 1996 yılında Basel I'e getirilen ve piyasa riskinin sermaye yeterliliği hesaplamasına dahil edilmesi yönündeki değişikliklerin bazı önemli riskleri kapsamamasıdır. Bu nedenle, Basel Komitesi ticari portföye ilişkin olarak riske maruz değere dayalı hesaplama yöntemini menkul kıymetleştirme pozisyonları hariç, alım satım hesaplarında izlenen finansal araçların ihracçısının temerrüt etmesi veya kredi değerliliğinin değişmesi nedeniyle maruz kalınan zarar olasılığını da içerecek şekilde ilave risk için sermaye yükümlülüğü ile destekleme kararı almıştır.

Bunun yanı sıra stres riske maruz değer hesaplaması getirilmiştir. Finansal kriz döneminde bankaların ticari portföyündeki zararlar Basel II'nin piyasa riski için öngördüğü bulundurulması gereken minimum sermaye yükümlülüğünün oldukça üzerinde gerçekleşmiştir. Mevcut durumda riske maruz değer hesaplanırken son 12 aylık dönem dikkate alınmaktadır. Buna ek olarak, yapılan değişiklikle riske maruz değer modelinin girdilerinin 12 aylık önemli bir finansal stres dönemine ilişkin tarihsel verilerin kalibre edilmesiyle hesaplandığı stres riske maruz değer hesaplaması yapılması istenmektedir. Ayrıca, daha önce likit ve iyi çeşitlendirilmiş hisse senedi portföyleri için yüzde 4 olan spesifik risk ağırlığının yüzde 8'e çıkarılmasına karar verilmiştir.

Ticari portföye ilişkin getirilen değişikliklerin yanı sıra Basel II'nin menkul kıymetleştirmeye ilişkin yaklaşımının güçlendirilmesi hedeflenmiştir. Bu doğrultuda, içsel derecelendirme yönteminde yeniden menkul kıymetleştirmeye ilişkin risk ağırlıkları söz konusu ürünlerin taşıdığı riski daha iyi yansıtılabilmek amacıyla artırılmıştır. Ayrıca, menkul kıymetleştirmeye ilişkin olarak spesifik risk hesaplaması getirilmiştir.

Basel III

Küresel kriz, gelişmiş ülke bankalarının büyük bölümünün sermayesinin yeterli ve istenen kalitede olmadığını göstermiştir. Bu sorunun çözümüne yönelik olarak başlatılan çalışmalarda, öncelikle sermayenin kalite ve şeffaflığının artırılması amacıyla ana sermaye (Tier 1) içinde yer alan ve zarar karşılama kapasitesi yüksek olan unsurlar çekirdek sermaye (common equity) olarak adlandırılmıştır. Basel III ile birlikte asgari çekirdek sermaye oranı (Çekirdek Sermaye / Risk Ağırlıklı Aktifler) 2013 ile 2015 tarihleri arasında kademeli olarak yüzde 2'den yüzde 4,5'e çıkarılacaktır.

Yasal sermaye yeterlilik oranlarına ek olarak bankaların tampon sermaye oluşturması yoluyla döngüsellik olumsuz etkilerini azaltacak yaklaşımların geliştirilmesine çalışılmaktadır. Bankaların oluşturmaları öngörülen tampon sermayeyi kullanarak finansal piyasalarda oluşan gerilimler ile ekonomik daralmaların olumsuz etkilerinden korunmaları ve böylelikle etkin bir şekilde faaliyet göstermeye devam etmeleri hedeflenmektedir. Basel III ile getirilen sermaye koruma tamponu çekirdek sermayeye, birinci kuşak sermayeye ve toplam sermayeye kademeli olarak eklenecektir. Söz konusu oranın 2016 yılından 2019 yılına kadar kademeli olarak artırılarak 2019 yılında yüzde 2,5 olarak nihai şeklini alması öngörülmektedir. Ayrıca, uluslararası sistemik öneme sahip bankalar için de taşıdıkları risk esas alınarak ilave 1 - 2,5 puanlık sermaye yükümlülüğü getirilmesi öngörülmektedir. Halen yerel sistemik öneme sahip bankalar için de FSB ve Basel Komitesi tarafından benzer çalışmalar yürütülmektedir.

Finansal sistemde borçluluk düzeylerinin yüksek olması da küresel krizin temel nedenlerinden biri olarak gösterilmiştir. Bu kapsamda, Basel II çerçevesini destekleyecek nitelikte ve zorunlu olması planlanan bir kaldıraç oranı oluşturulması öngörülmüştür. Söz konusu oran birinci kuşak sermayenin (Ana Sermaye) belirli dönüşüm oranlarıyla dikkate alınmış bilanço dışı kalemler ve aktifler toplamına bölünmesi suretiyle (Ana Sermaye / Aktifler + Bilanço Dışı Kalemler) bulunacak olup 2017 yılının ilk yarısına kadar sürecek olan paralel uygulama döneminde yüzde 3 oranı ile test edilmesi planlanmaktadır. Yapılacak olan Sayısal Etki Çalışmaları (QIS) ve paralel uygulama sonucuna göre söz konusu kaldıraç oranına nihai hali verilerek 1 Ocak 2018 tarihinden itibaren uygulamaya geçecektir.

Bankaların sistemik likidite şoklarına karşı dayanıklılığının artırılması ve likidite riski yönetim süreçlerinin güçlendirilmesi çerçevesinde, Basel III ile birlikte likiditeye ilişkin olarak Likidite Karşılama Oranı (Liquidity Coverage

Ratio) ve Net İstikrarlı Fonlama Oranının (Net Stable Funding Ratio) hesaplanması öngörülmüştür. Bankanın likit varlıklarının, 30 gün içerisinde gerçekleşecek net nakit çıkışlarına bölünmesi suretiyle hesaplanacak olan Likidite Karşılama Oranının minimum yüzde 100 olması gerekmektedir. Net nakit çıkışı, 30 gün içerisindeki nakit çıkışları ile 30 gün içerisindeki nakit girişleri arasındaki farktır.

Net İstikrarlı Fonlama Oranı ise "mevcut istikrarlı fonlama tutarının" "ihtiyaç duyulan istikrarlı fonlama tutarına" bölünmesi suretiyle bulunmakta ve en az yüzde 100 olması gerekmektedir. "Mevcut istikrarlı fonlama tutarı" birinci ve ikinci kuşak sermaye de dâhil olmak üzere bankanın pasifinde yer alan kalemlerin vade ve kalitelerine göre belirlenirken; "ihtiyaç duyulan istikrarlı fonlama tutarı" ise bankaların aktifinde yer alan kalemlerin vadelerine ve kalitelerine göre değişen oranlarda dikkate alınması suretiyle hesaplanacaktır.

Likidite Karşılama Oranı için 2011 yılından 2015 yılı başına kadar olan dönem, Net İstikrarlı Fonlama Oranı için ise 2012 yılından 2018 yılı başına kadar olan dönem gözlem periyodu olarak belirlenmiş, gözlem periyodunun ardından anılan oranlar için asgari standartların ilan edileceği belirtilmiştir.

Ülkemizde sermaye yeterlilik rasyosunun yüksekliğiyle birlikte özkaynakların ağırlıklı olarak zarar karşılama kapasitesi yüksek olan ödenmiş sermaye ve dağıtılmamış kârlardan oluşması ülkemiz bankacılık sektörünün Basel III düzenlemelerine uyum konusunda bir zorluk yaşamayacağına işaret etmektedir. Basel III uygulamasına ilişkin olarak ise ülkemizde çalışmalar başlamış olup, Basel Komitesi tarafından belirlenen takvime uygun olarak BDDK tarafından mevzuatımıza alınması ve uygulanması planlanmaktadır.

Bankacılık sektörünün kredi ve piyasa hareketlerinden ileri gelen şoklara dayanıklılığını test eden senaryo analizleri de sektörün özkaynaklarının uygulanan şokları karşılayabilecek durumda olduğunu göstermektedir. Uygulanan senaryo analizine göre; kur, eurobond getirileri, faiz ve TGA'lara uygulanan eş anlı azami şoklar sonucunda dahi, sektörün sermaye yeterlilik rasyosunun yasal sınırdaki gerçekleştiği görülmektedir (Tablo III.4, Grafik III.45).

Tablo III.4 Uygulanan Senaryolar¹

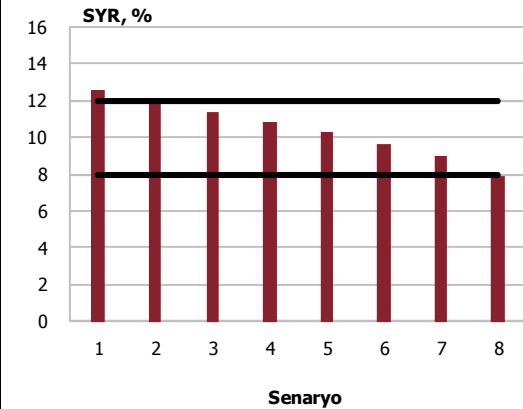
Senaryo	Kur (% artış)	Eurobond (% değer kaybı)	Faiz (puan artışı) ²	TGA (puan artışı)
1	30,0	5,0	10,0	3,0
2	31,5	5,3	10,5	4,0
3	33,0	5,5	11,0	5,0
4	34,5	5,8	11,5	6,0
5	36,0	6,0	12,0	7,0
6	37,5	6,3	12,5	8,0
7	39,0	6,5	13,0	9,0
8	40,5	6,8	13,5	11,0

Kaynak: TCMB

(1) Senaryo analizinde yaşanan krizler dikkate alınarak risk faktörlerine eşanlı şoklar verilmiştir.

(2) Türk lirası faiz oranı şokudur. Yabancı para faiz oranı şoku Türk lirasına uygulananın üçte biri kadardır. Ticari portföy için uygulanan şoklarda sektör bazında değer düşüklüğü yaklaşık yüzde 17'dir. Eurobond şokları uygulamada tablodaki şokların 3 katıdır.

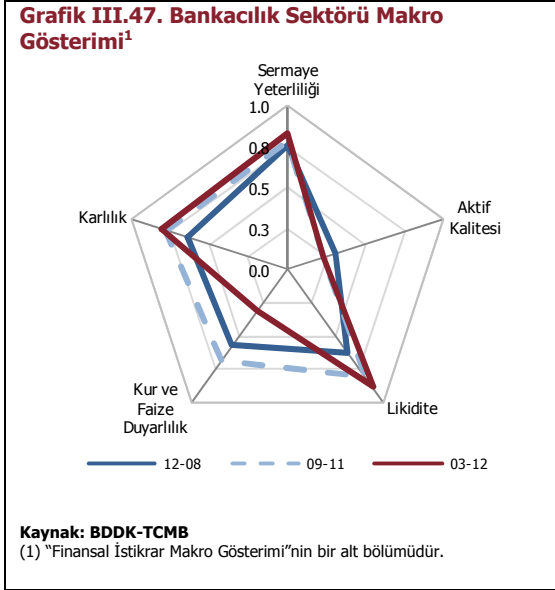
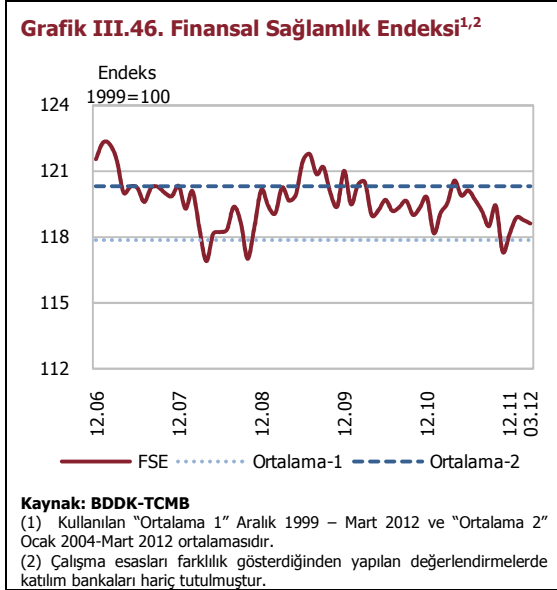
Grafik III.45 Senaryo Analizi Sonuçları

Kaynak: TCMB hesaplamaları

Bankacılık sektörüne ilişkin göstergeler sektörün genel olarak sağlıklı bir yapıda olduğuna işaret etmektedir. Sektörün aktif kalitesinde kriz dönemine göre olumlu gelişmeler gözlenmiş, bir önceki Rapor dönemi ile kıyaslandığında son 6 ayda görece olarak paralel bir seyir izlediği görülmüştür. Tahsili gecikmiş alacaklar bu dönemde artmış, ancak canlı kredilerdeki artış dolayısıyla TGA oranı 2011 yılı Eylül ayına göre yatay hareket etmiştir. Bununla birlikte, sektörün net faiz gelirindeki iyileşmeye bağlı olarak kârlılık performansı göstergeleri artış eğilimine girmiştir. Buna ek

olarak, sektörün kârlılık performansındaki iyileşme ve kredilerin artış hızının yavaşlamasından kaynaklanmak üzere sermaye yeterliliği rasyosu artış göstermektedir. 2011 yılından itibaren bilanço içi yabancı para pozisyon açığı artış eğiliminde olmasına rağmen, bilanço dışı fazlası ile dengelendiğinden yabancı para net genel pozisyonu düşük seviyesini korumaktadır. Bankacılık sektörünün likidite yeterlilik oranları, 1. ve 2. vade dilimleri için hem toplamda hem de yabancı para yasal oranların üzerinde olmakla birlikte, özellikle mevduat dışı fonlamada artış görülmüştür. Bu gelişmelere bağlı olarak 2012 yılı Mart ayı itibarıyla finansal sağlamlık endeksi (FSE) 118,6 olarak gerçekleşmiş olup, sektör sağlam yapısını korumaktadır (Grafik III.46, Grafik III.47).

Küresel iktisadi faaliyetteki yavaşlamaya, sıkı para ve maliye politikasına ve otoritelerce alınan diğer tedbirlere bağlı olarak önümüzdeki dönemde kredi büyümesinin finansal istikrar açısından makul seviyelerde devam etmesi beklenmektedir. Küresel finansal piyasalardaki belirsizliğin artmasına karşın ülkemiz bankacılık sektörü yurt dışından fon sağlama imkânlarında sıkıntı yaşamamaktadır. Bankaların kârlılık performansı yatay bir seyir izlemiş olup, yüksek sermaye yeterliliği korunmaktadır. Nitekim, Basel II/2,5'e geçiş sürecinde sektörün SYR'sinde beklenen düşüşe rağmen, önümüzdeki dönemde sektörün kârlılık performansının mevcut seviyesini sürdüreceği ve sektörün sağlam sermaye yapısını koruyacağı öngörülmektedir.